LEGENDELE SFÂNTULUI GRAL

PARSIFAL ȘI LOHENGRIN

POVESTITE

COPIILOR

DE

DIEGO VALERI

EDITURA
MODERNA
BUCUREȘTI

Legendele

Sfântului GRAL

Legendele Sfântului Gral sunt cunoscute marelui public mai mult sub forma muzicală a operilor lui Richard Wagner.

Wagner nu este însă acela, care le-a conceput sau le-a redat în forma lor literară, ci s'a servit de ele doar pentru exprimarea inspirației lui muzicale.

Legendele Sfântului Gral, ca și poveștile noastre, ca și poveștele de pretutindeni sunt un produs al imaginației populare. Ele au ca temă aceiaș luptă a binelui, a frumosului și a dreptăței împotriva răutăței, a intrigei și a vicleniei.

Diego Valeri cunoscut și delicat poet italian și distins profesor de literatură franceză la Universitatea din Padova a prelucrat pentru copii aceste legende, într'o formă frumoasă, atrăgătoare și ușor de înțeles, dar mai ales într'un stil curgător și deosebit de antrenant.

Legendele Sfântului Gral sunt prezentate pentru prima dată în româneşte în traducerea D-nei Adriana Lăzărescu cunoscută deja prin traducerea altor lucrări apărute în editura noastră şi cărora publicul cetitor le-a arătat un deosebit interes.*

Cetind aceste legende, micii cititori vor găsi desigur aceiaş îmbinare de realitate. şi de miraculos, ca şi în alte poveşti. Suntem siguri însă că ele vor reţine în chip mai deosebit atenţia lor, prin faptul că le desvălue o altă lume, necunoscută încă pentru ei. Este lumea veacului de mijloc a apusului, cu atmosfera ei romantică, cu virtuţile ei cavalereşti şi în special cu încadrarea în creştinism a forţelor misterioase ale divinităţii, care este redată în aceste legende mai puternic ca oriunde.

EDITURA MODERNA.

Parsifal

Cap. I.

Castelul Monsalvato.

Povestea aceasta este o poveste de demult, de dèmult: hai să spunem... de acum o mie de ani.

Pe vremea aceea lumea era mai mică de cât acum pentrucă multe continente și oceane nu erau încă cunoscute, nici măcar de nume; însă părea cu mult mai mare pentrucă oamenii nu puteau merge dela un loc la altul cu mașinile, trenurile sau avioanele pe care le avem azi.

La drept vorbind, aproape toți oamenii stăteau liniștiți, în colțișorul lor fără să aibă curiozitatea sau nevoia să vadă țări și oameni noui. Existau însă războinici cari rătăceau încoace și încolo în căutare de aventuri, pe munți, văi și câmpii, prin păduri și pe mări, trecând pe la câte un castel, o mânăstire, un orășel, ajungând uneori la câte un oraș mare. Aceștia erau, după cum știți, cavalerii rătăcitori: îmbrăcați în armuri, înarmați cu lănci și spade, călare pe armăsarii lor frumos împodobiți.

Povestea aceasta este tocmai o poveste cu cavaleri rătăcitori; o să vedeți îndată că e destul de deosebită de celelalte povești, fiindcă eroii despre care este vorba au un fel de viață și obiceiuri nemaiîntâlnite.

Pe vremea aceea se afla în munții Pirinei, un castel mare, mare de tot clădit pe o stâncă dreaptă și lucioasă.

Avea o mulţime de turnuri şi bastioane de jur împrejur. Toate armatele din lume la un loc n'ar fi fost în stare să-l cucerească.

Se afla la o înălţime aşa de mare şi era aşa de departe, încât pentru cei cari îl priveau de jos din câmpie, părea o pietricică lucioasă de râu pusă în mod miraculos acolo sus. Drumurile care duceau spre castel erau prăpăstioase şi pline de primejdii; în jurul zidurilor se ţesea o pădure sălbatecă, în care verdele stejarilor se îmbina cu albul mesteacănilor, iar muşchiul îşi întindea covorul peste potecile întrerupte de rădăcinile pinilor şi aerul era greu de mirosul răşinii, care picura de pe trunchiurile brazilor.

In partea dinspre apus se întindea un lac care strălucea ca un cristal limpede prin desimea copacilor; câteva lebede albe pluteau încet adâncindu-şi din când în când gâtul lor lung în apă şi scoţându-l plin de picături strălucitoare.

Minunată ţară! Dar cine ar fi pătruns între zidurile fortăreţei, s'ar fi minunat încă şi mai mult. Pe cât era de întunecoasă şi de ameninţătoare pe dinafară pe atâta era de plăcută şi paşnică pe dinăuntru: săli mari albe îşi deschideau ferestrele spre curţi interioare şi spre grădini pline de crini argintii şi de trandafiri roşii; erau camere mari, pline de arme minunate şi cămăruţe mici ca pentru călugări, împodobite cu o cruce neagră deasupra unui pat alb.

Uneori castelul părea părăsit, atât de mare era tăcerea care domnea peste tot: Cavalerii Sfântului Gral se aflau atunci în rugăciune şi contemplaţie. Alteori, dimpotrivă, trâmbiţele sunau spadele şi armurile zăngăneau, coifurile străluceau: Cavalerii Sfântului Gral se înarmau şi părăseau singurătatea lor fericită ca să plece în lume şi să îndeplinească ceeace le poruncea voinţa divină.

Cap. II.

Cavalerii Sfântului Gral.

Fusese însăşi voinţa lui Dumnezeu ca acel castel să fie clădit acolo sus, departe de căile zgomotoase ale vieţii: greu de cucerit, aproape de neatins.

Intr'o cameră retrasă era păstrat Sfântul Gral: paharul din care Isus Cristos băuse vin la Cina cea de Taină; acelaşi în care se strânsese sângele scurs din rana făcută în pieptul Mântuitorului, şi pe care credinciosul Iosif din Arimateea îl încredinţase, pe patul de moarte, cumnatului său Bron. La picioarele Sfântului Gral, depusă într'o urnă de marmoră, se afla suliţa centurionului, care rănise trupul Mântuitorului.

Pe vremea când se petrecea povestea noastră, paharul plin cu sângele binecuvântat, şi lancia care ardea la vârf ca şi cum ar fi fost înroşită în foc, ajunseseră în mâinile viteazului Titurel, după ce fuseseră păzite ani dea rândul de către toţi urmaşii lui Bron.

Era pe vremea când necredincioşii din Răsărit, după ce trecuseră marea Africei, se năpusteau cu furie grozavă asupra ţărilor creştine. Titurel, neavând încredere numai în puterile sale, clădise pe muntele Monsalvato, castelul acela puternic, chemând în jurul său un număr de cavaleri plini de credinţă şi de milă, cari să vegheze împreună

cu el şi să apere sfintele relicve. Aceştia erau puţini, fiindcă, împreună cu regele lor, trebuiau să fie curaţi la suflet şi curagioşi, să renunţe la lume şi la viaţă şi să fie gata să înfrunte orice ispită, orice înşelăciune şi orice rău în lume pentru triumful binelui.

Când o judecată nedreaptă era gata să nimicească un nevinovat, şi minciuna era gata să înfrângă adevărul, un cavaler pleca în ajutor. Imbrăcat într'o tunică albă, care avea cusut pe piept un porumbel alb cu aripile întinse, înarmat cu lancia şi cu spada, străbătea munţii şi văile pe calul său puternic; trecea lacurile, râurile, ba chiar şi marea într'o barcă trasă de o lebădă albă. Lebăda înota, sigură de sine, în susul râurilor repezi sau trecea prin furtunile cele mai cumplite; unde se oprea, valurile se potoleau şi un cerc de lumină curată strălucea deasupra apei, chiar dacă pe cer se mai îngrămădeau nori negri.

Cavalerii Sfântului Gral nu cunoşteau frica: viteji din fire, erau susţinuţi în tot ceeace făceau de credinţa în Dumnezeu şi de forţa mistică, pe care le-o dădea paharul sfânt.

Insuşi Isus hrănea flacăra vitejiei lor, trimiţându-le în fiecare an, în Vinerea Patimilor, un porumbel din cer.

In acea zi, cavalerii se întruneau la o cină împreună cu regele lor, în jurul unei mese de piatră, aşezată în mijlocul unei săli mari goale: o cină numai cu pâine şi vin, ca şi aceea la care se întruniseră Isus şi Apoştolii pentru marea taină. In mijlocul lor, într'o cutie de aur acoperită cu o învelitoare de purpură, se afla Sf. Gral. Regele Titurel scotea paharul, îl ridica cu degetele sale curate, îl purta încet spre amândouă capetele mesii, ca să binecuvânteze cina. In clipa aceea, din înălţimea bolţii deschise spre cer, din pata aceea albastră şi luminoasă, un porumbel mai alb ca zăpada se cobora cu aripile deschise. In tăcerea adâncă se auzea fâlfâitul aripilor, apoi zgomo-

tul piciorușelor, care se puneau pe marginea paharului. O clipă: și ființa înaripată se ridica repede și dispărea în cer, în timp ce toți cavalerii stăteau prosternați în rugăciune.

Aceasta era binecuvântarea pe care Isus o trimetea credincioșilor săi, pentru ca să le arate că lucraseră bine și că erau demni să lucreze și de acum înainte în numele și cu ajutorul lui Dumnezeu...

Cap. III.

Titurel și Amfortas.

De multă vreme, tristețea și descurajarea învăluiau castelul Monsalvato.

Bătrânul rege Titurel părea aproape pe moarte: spinarea i se încovoiase ca sub o povară cumplită, obrajii i se subseseră și abia se mai vedeau din barba albă; și ochii albaștri limpezi lăsau să se vadă un gând ascuns în fundul inimii.

Se scula odată cu zorile din patul său de călugăr și pornea în tăcere prin odăile și sălile luminate degeaba de veselia soarelui. Când îl vedeau venind, cavalerii, palizi la față și obosiți de nesomn și neliniște se dădeau la o parte și plecau capul pentru ca să nu mai vadă privirea aceea disperată.

De când răul pătrunsese între zidurile fortăreței, totul era numai durere: până și trandafirii lâncezeau ca bolnavi, până și păsările tăceau printre ramurile veștejite de o suflare de moarte. Păcatul nimicise fericirea în sufletele oamenilor și molipsise până și cele mai nevinovate ființe ale naturii.

Titurel plin de o tristețe de moarte se învinovățea că fără voie, fusese pricina întregului prăpăd și cu gândul

revedea mereu toate întâmplările, pe care nu ştiuse nici să le prevadă, nici să le împiedice.

Iată ce se întâmplase. Ajuns la vârsta la care începuse să simtă că puterile îi scad, trecuse coroana fiului său Amfortas, încredinţându-i paza Sfântului Gral şi slujba din Vinerea Sfântă. Amfortas era mândria sa. Plin de curaj şi de înţelepciune, curat la suflet şi cinstit, puternic şi frumos, tânărul fusese pus la încercare în multe împrejurări; şi cavalerii recunoşteau toţi că era demn să ia conducerea.

Cu câtă bucurie primise dela tatăl său sfânta investitură! Nopţi întregi stătuse îngenunchiat înaintea paharului sfânt, mulţumind lui Dumnezeu pentru binecuvântarea sa. Pe urmă, când a putut strânge în mâini suliţa strălucitoare, s'a gândit să nimicească cu ea pe duşmanii cei mai cumpliţi şi mai cruzi, pe acei cari, întorcându-şi inima dela lumina lui Cristos, serveau stăpânului întunericului.

— Tatăl — îi spuse el lui Titurel — voi şti să fiu demn de Sfântul Gral şi de tine. Şi primul lucru pe care îl voiu face, ca rege, va fi distrugerea lui Klingsor. Vreau să distrug împărăţia lui de plăceri şi pierzanie. Binecuvântează-mă, tată, şi Sfântul Gral să ne ajute!

Bătrânul îşi privise fiul până în fundul ochilor, cu bucurie şi totodată cu teamă.

— Klingsor? Ştii tu ce vrei să înfrunţi? Alţi cavaleri, tineri ca şi tine şi tot aşa de încercaţi în lupte grele, au căutat să-l înfrângă, şi... nu s'au mai întors la castel. Klingsor nu se luptă cu arme ca ale voastre, o ştii bine; el are mijloace străine şi puternice prin care vă face nedemni de Sfântul Gral. Cine pătrunde în cercul farmecelor lui şi nu are puterea să reziste la ademenirile şi cursele locului aceluia blestemat, este pierdut pentru totdeauna, Amfortas! Este pierdut pentru totdeauna!

— Ştiu toate acestea tată. Tocmai primejdia aceasta

mare mă ademenește și mă îndeamnă. Jicnirile pe care Klingsor, le face Sfântului Gral vor fi răzbunate. Sulița sfântă nu poate da greș.

Plângând, bătrânul Titurel se aruncase în brațele fiului său. Voința lui Amfortas oglindea poate voința lui Isus, și voința divină trebuia îndeplinită!

Cap. IV.

Amfortas în grădinile lui Klingsor.

Astfel, într'o dimineață, în sunetele clopotelor care răsunau din toate turnurile fortăreței, zece cavaleri îndrăzneți, porniseră la drum, sub conducerea lui Amfortas.

Drumul era scurt, fiindcă Klingsor își făcuse grădina sa fermecată chiar pe coasta muntelui Monsalvato. La ieșirea din pădure, de-a lungul drumului, pe care trebuiau să meargă cavalerii când părăseau castelul sau când se întorceau, făcuse să răsară din pământ cu farmecele sale, o veșnică primăvară de flori și ape limpezi care țâșneau în sus și cădeau în basine de marmoră albă. In umbra dulce se ascundeau copile mai gingașe decât florile și mai vii decât apele. Melodii moleșitoare și un parfum amețitor pluteau în aerul veșnic dulce și senin... Cu toate acestea și Klingsor, fusese odată Cavaler al Sfântului Gral; și el locuise în castelul plin de turnuri și se îmbrăcase în haină albă; și el se deșteptase în zorii zilei, la sunetul clopotelor și trâmbițelor, cu sufletul plin de o fericire curată. Pe urmă însă, ingâmfarea, invidia, gustul pentru ce este rău puseseră stăpânire pe el; și atunci fusese alungat din sfântul adăpost... Din ziua acea el n'a mai avut alt gând, altă dorință, decât răzbunarea. Va să zică Sfântul Gral îl alungase, îl aruncase din lumină în

întuneric? Ei bine, atunci va asculta numai de duhurile rele, şi va întrebuinţa armele înşelăciunii drăceşti în contra acelora cari, odată, fuseseră tovarăşii săi. Ceea ce dorea, ceea ce voia din toate puterile, era să-i corupă, să-i piardă, să-i târască în întunericul veşnic al păcatului, să-i încătuşeze în aceeaşi soartă blestemată...

Şi într'adevăr, toţi acei cari încercaseră să-i rupă vrăjile, rămăseseră prinşi în reţeaua farmecelor lui. şi nu se mai întoarseră la castel.

Iată acum că Amfortas pornise şi el spre cumplita încercare, închis în armura lui albă, tăind aerul cu lancia care ardea la vârf ca şi cum o picătură din sângele sfânt ar fi rămas acolo pentru totdeauna. In urma lui, cu ochii ţintă la lumina aceea sângerândă, veneau tovarăşii săi cei mai viteji.

Titurel privise îndepărtându-se ceata cea albă, cu inima plină de mândrie. La intrare în pădure, Amfortas se întorsese spre el, ca şi cum i-ar fi promis o întoarcere victorioasă.

Pe urmă ceasurile au început să treacă greu, încet, parcă ar fi stat pe loc. Titurel văzuse cum dimineaţa palidă lasă locul amiezii învăpăiate şi cum în lumina orbitoare linia şerpuită a munţilor din depărtare părea că se şterge; văzuse cum soarele se cobora spre apus şi cum pădurea întunecată se învăluia în umbre roşcate; apoi, pe cer apăruse o stea, un şir întreg, o minunăţie de stele; pe urmă, după o noapte fără sfârşit, văzuse cum răsar zorile, nesigure, tremurătoare departe spre răsărit.

— Amfortas! Amfortas!

In durerea sa fără vorbe, Titurel şoptea cu sufletul numele copilului său, numele regelui Sfântului Gral.

Se întorsese, da. Dar învins, distrus, purtat pe braţe de către tovarăşii săi, cu coasta sfârtecată şi plină de sânge.

In grădinile fermecate ale lui Klingsor, se lăsase

atras de bucurii înşelătoare şi, uitând de datoria sa de rege şi cavaler al Sfântului Gral se lăsase pradă plăcerilor păcătoase ale locului blestemat... Şi între timp Klingsor izbutise să-i fure suliţa cea sfântă; şi cu ea îi făcuse, pe furiş, în coastă o rană adâncă, pe care nici un om şi nici o putere omenească n'o mai putea vindeca.

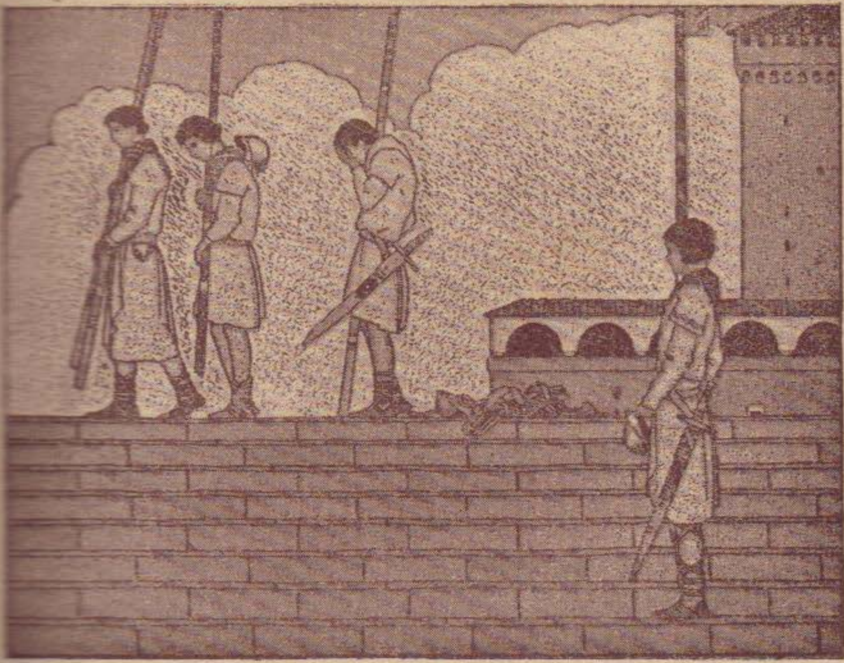

Tristețea și descurajarea învăluiau castelul Monsalvato.

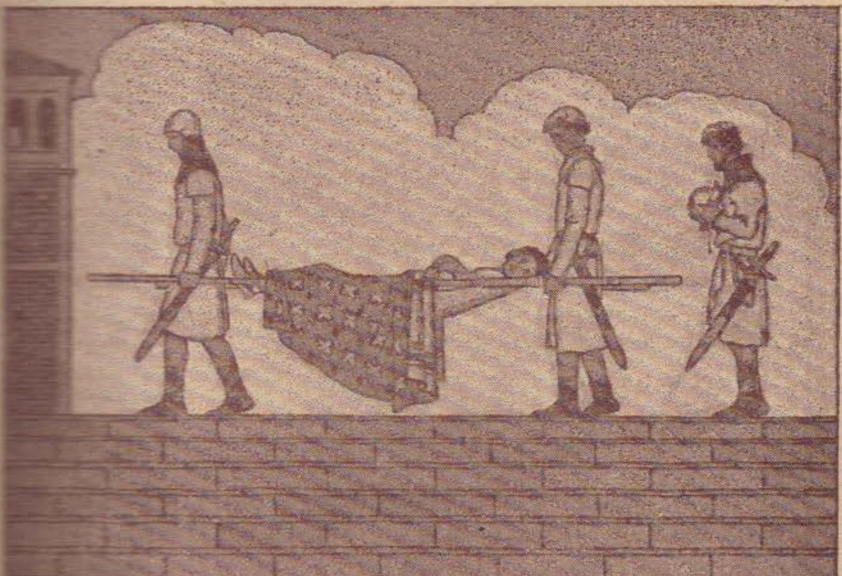

Se întoarse, da. Dar învins, distrus, purtat pe brațe de tovarășii săi...

Cap. V.

Rana lui Anfortas şi farmecele lui Kundri.

Fuseseră chemaţi din ţinuturi îndepărtate medicii şi chirurgii cei mai înţelepţi; mulţi dintre ei izbutiseră deja o mulţime de vindecări minunate. Fuseseră aduse, în vase de alabastru, alifii de culoarea cerii, a vinului, a trandafirilor şi în sticle de cristal, limpede ca aerul, balsamuri care aveau reflexe de chihlimbar şi de smarald. Cavalerii culeseseră prin câmpii şi prin păduri cele mai bune ierburi de leac şi făcuseră din ele leacuri amare pline de virtuţi misterioase.

In zadar. Rana nu se închidea, sângele curgea mereu ca apa dintr'o crăpătură de stâncă. Dar moartea nu venea: Anfortas simţea că era condamnat să nu poată muri.

In fiecare dimineaţă, la cererea sa, era dus pe o targă, la malul lacului; şi acolo rămânea ceasuri întregi, mai alb decât haina sa cea albă, să asculte vocea remuşcării şi să ceară cu disperare ajutorul lui Dumnezeu.

Uneori, când era singur, se întâmpla că o fiinţă stranie apărea pe neaşteptate din tufişuri şi, aruncându-se înainte cu o săritură de animal sălbatec, îi întindea, fără o vorbă, un pumn de ierburi. Era Kundri, o tânără fată rătăcită, despre care nimeni nu ştia de unde vine şi care apărea din când în când în pădure, după ce umblase cine

ştie pe unde, pe munţi şi prin văi. Amfortas încerca să surâdă:

— Pe unde ai fost biată Kundri? Ce-mi mai aduci? Ah, totul este în zadar! Rana mea se face din ce în ce mai grozavă şi n'a răsărit încă iarba care s'o poată vindeca!

Kundri tăcea, ţintindu-l cu ochii săi mari, sălbateci, cari când erau de un albastru închis ca noaptea, când verzi ca marea furtunoasă. Faţa sa era arămie, acoperită şi aproape ascunsă de năvala de păr creţ şi negru! Era îmbrăcată cu nişte zdrenţe strânse la mijloc cu o cingătoare de piele de capră şi picioarele desculţe erau rănite de pietrele munţilor. Cavalerilor Sfântului Gral le era milă de ea, ca de un biet animal nevinovat; dar le era şi puţin teamă de ea, pentrucă, de multe ori, ghicise lucruri şi fapte necunoscute, departe în timp şi în spaţiu...

Ah, cine şi-ar fi putut închipui că fiinţa aceasta nenorocită, abia omenească, era aceeaşi care, în grădina fermecată a lui Klingsor, se prefăcea într'o fată minunat de frumoasă şi care, prin frumuseţea sa, ducea la pierzanie pe toţi cavalerii?

Şi totuşi era chiar aşa. Duhul răului o făcuse odată pradă voinţei lui Klingsor şi acum el o ţinea prizonieră în împărăţia sa şi o întrebuinţa ca unealtă oarbă pentru scopurile sale ruşinoase. Totuşi, ea izbutea din când în când să scape de închisoarea vrăjită şi atunci devenea o biată fiinţă sălbatecă şi în acelaş timp blândă, gata să-şi ispăşească păcatele şi să ajute cum putea mai bine opera sfântă a cavalerilor.

Suferinţele lui Amfortas o turburau cumplit, până în străfundul inimii, şi de aceea se chinuia să găsească leacuri pentru groaznica rană. Rătăcea zi şi noapte pe stânci prăpăstioase, prin văi sălbatice, sgâriindu-se în spini, îndurând foamea şi setea, tremurând de frig şi de frică în mijlocul furtunilor. Dormea pe pământul gol şi, când

se scula, părul său negru era plin de paie și de frunze uscate...

Insă voința drăcească a lui Klingsor o chema înapoi și ea intra din nou în cercul răutăților și se întorcea; ca să redevie ființa aceea încântătoare, frumoasă și rea, care mergea pe covoare de flori încălțată cu sandale de aur, aceea care îl făcuse pe Amfortas să se îndrăgostească de ea într'atâta încât să-și uite datoria de păzitor și apărător al Sfântului Gral...

Cap. VI.

Presimţirea lui Amfortas.

În felul acesta au trecut câţiva ani; şi rana sângera mereu şi era tot mai dureroasă în coasta tânărului cavaler. Numai apele lacului albastru păreau că-i alină puţin suferinţele.

In fiecare zi, în zori, se cobora şi se scălda în lac; pe urmă rămânea pe mal întins pe o targă. Privea legănarea crengilor desfrunzite, urmărea sborul tăcut al păsărilor dela un copac la altul, asculta sgomotul clopotelor, pe care vântul îl smulgea din turnurile înalte şi îl ducea departe; şi, între timp, remuşcarea pentru păcatul făcut, ruşinea vinovăţiei lui, scârba de propria lui pierzanie, îl chinuiau mai mult decât rana însăşi.

Ah, dacă s'ar fi putut întoarce înapoi, să retrăiască zilele de fericire simplă din prima sa tinereţe, să puie încă odată mâna pe paharul Sfântului Gral, să-l mai vadă surâzând pe Titurel, care acuma se târa ca o umbră a remuşcării, să mai audă sunetul vesel al trâmbiţelor de argint, care salutau plecarea cavalerilor şi fâlfâirea de aripi a lebedelor mari, cari trăgeau bărcile strălucitoare! Şi în Vinerea Patimilor să simtă de-asupra capului sborul porumbelului ceresc; şi prin adorarea Sfântului Gral să comunice cu Isus răstignit şi mântuitor...

De când păcătuise aşa de cumplit, binecuvântarea dumnezeiască nu se mai cobora, sub forma porumbelului alb, la cina de pâine şi vin şi cavalerii nu mai erau inspiraţi de sfântul pahar cu gânduri înalte şi fapte sfinte. Totul era trist, fără viaţă; fiecare avea în suflet suferinţa vinei lui Amfortas şi era mereu mânat spre disperare.

Tânărul rege de pe targa sa, vedea cum soarele atinge întâiu culmile cele mai înalte ale copacilor şi, pe urmă coboară încet, încet, ca un lichid de aur, în josul trunchiurilor; şi chema moartea. Dacă nu-i era îngăduit să se facă bine, să redea Sfântului Gral vechea putere, mai bine era să moară; acest ultim şi singur bine îl aştepta cu nerăbdare dela mila lui Dumnezeu.

Dar într'o dimineaţă înainte de a se scălda în apa lacului, Amfortas chemă pe bătrânul Gurnemanz. Acesta era un vechiu prieten al lui Titurel şi Amfortas îl iubea ca pe un al doilea tată.

— Ce vrei fiule? Poate ţi s'a mai potolit puţin durerea? Sigur că aşa trebuie să fie, pentrucă văd în ochii tăi o lumină nouă şi o culoare plină de viaţă pe faţa ta.

— O! dragă Gurnemanz, nu crede că durerea m'a lăsat sau că s'a mai potolit... Dar îţi spun că într'adevăr Dumnezeu nu a părăsit de tot pe cavalerii săi şi pe regele lor nenorocit... Tu ştii că îmi petrec nopţie în rugăciune în faţa altarului: mă rog nu atât pentru sufletul meu nevrednic, ci mai ales pentru ca Sfântul Gral să-şi regăsească vechea strălucire. Ei bine, în noaptea asta, în vreme ce pacea şi liniştea domneau în jurul suferinţei mele, am auzit o voce, o voce blândă şi suavă, care mă chema pe nume şi îmi spunea că rana mea se va vindeca şi că Sfântul Gral va recăpăta toată virtutea sa. Dar, pentru ca să se întâmple aceasta, va trebui, mai întâiu să vie între noi o fiinţă fără pată, care să ştie să înfrângă vrajele lui Klingsor, să-i ia înapoi sfânta lance şi s'o readucă aici în sanctuarul ei. O! Gurnemaz, cine putea să-mi vorbească

astfel, dacă nu însuşi Dumnezeul cel plin de milă?... Dar cine va fi acela care ne va mântui de păcat?... Oricine ar fi, eu simt că vine. Pregătiţi-i calea în sufletele voastre.

Amfortas îşi sprijinea capul de umărul bătrânului cărunt, şi plângea de emoţie; la fiecare suspin rana părea că se lărgeşte tot mai mult ca în urma unor lovituri de suliţă; dar el aproape că se bucura de durerea crescândă, cu gândul numai la făgăduiala milei dumnezeeşti şi doritor s'o merite prin suferinţă. Incet, mâinile tremurătoare ale lui Gurnemaz mângâiau părul tânărului rege.

— Dumnezeu iartă bucuros, Amfortas. Păcatul tău a fost mare, dar remuşcarea şi durerea au fost tot aşa de mari. Să sperăm şi să ne rugăm. Cine ştie? Poate că fiinţa curată, aleasă de Dumnezeu să ne mântuiască, nu e departe; poate că Dumnezeu îi îndreaptă deja paşii pe căile care duc spre Monsalvato.

Cap. VII.

Copilăria lui Parsifal.

Aici trebuie să părăsim puţin cursul povestirii noastre, pentru ca să ne întoarcem înapoi şi să pornim pe altă urmă.

Poveştile acestea de demult sunt asemenea fluviilor mari, care primesc apele multor râuri şi pe toate le adună într'una. Acum este vorba să urcăm spre izvorul unui asemenea râu şi să-i urmăm cursul până la intrarea sa în fluviu.

Trebuie deci să ştim că în ţara îndepărtată a Galilor trăia o regină tânără şi frumoasă cu fiul ei, un băieţel minunat de frumos. (Era pe vremea când la castelul Monsalvato domnea încă Titurel, şi Amfortas era încă în prima tinereţe).

Băieţelul nu cunoscuse niciodată pe tatăl său, pe viteazul Gamuret, principe şi senior de Anjou.

Acesta fusese un luptător aşa de înflăcărat şi de mândru încât, câteva zile după căsătoria sa cu tânăra regină a Galilor, Erzeloida, plecase spre Răsărit în ajutorul lui Baruc de Bagdad, asediat de regele din Alexandria. Viteazului cavaler nu-i păsa că în amândouă taberele erau necredincioşi: lui îi era de ajuns să intre în luptă, să facă acte de vitejie, să-şi rişte viaţa, să-şi arate

îndrăzneala şi vitejia. Dar, vai, câmpia Bagdadului i-a adus moartea. Intr'o ciocnire cu cavaleria din Alexandria primi în cap o lovitură de lance, şi muri pe câmpul de luptă, abia având timp să se spovedească preotului său şi să primească în grabă sfânta împărtăşanie.

Vestea morţii lui ajunse în ţara Galilor cu trei luni înainte ca Erzeloida să dea naştere băieţelului ei şi fu primită de tot poporul cu mare durere, pentrucă viteazul Gamuret fusese foarte iubit, nu numai în Anjou, ţara sa de baştină, ci şi în ţinuturile din Marea Britanie.

Biata regină fu aşa de sfâşiată de durere, încât nu mai voi să mai trăiască între oameni, şi, încredinţând domnia unui văr al său, cavaler viteaz şi om de omenie, se retrase într'o pădure din ţinutul Soltana la o depărtare de douăsprezece zile bune de satul cel mai apropiat. Acolo puse să se clădească o casă pentru ea, pentru copilaşul care trebuia să vină şi pentru câţiva servitori credincioşi. Acolo băieţelul se născu şi crescu mare, curagios şi frumos, în umbra stejarilor bătrâni, pe fâneţele moi de culoarea şopârlei, lângă pâraiele proaspete, mai minunate ca cristalul.

Mama lui voise ca băiatul să nu cunoască nimic din lumea acesta nici măcar să nu ştie de existenţa armelor: spera ca astfel să-l apere de moartea timpurie a soţului ei, nobilul şi crudul Gamuret, stăpânit de dragostea de războiu. Un singur joc îi era îngăduit, în afară de călărie: să-şi fabrice cu mâinile sale arcuri şi săgeţi şi să vâneze păsările. Dar copilul avea aşa o fire încât îndată ce ajungea să lovească ţinta sburătoare, se întrista plin de remuşcare şi văzând biata fiinţă fără viaţă în mâinile sale, începea să plângă de milă. Uneori, era deajuns cântecul pasionat al unei păsărele pentru ca să-l impresioneze şi pentru ca să-i strecoare în inimă multă dulceaţă, dar şi puţină amărăciune. Atunci alerga la mama lui ca să găsească mângâiere.

— Ți-a făcut cineva vreun rău? Ce ți s'a întâmplat în pădure? — întreba ea îngrijorată.

Dar, ca toți copiii de vârsta lui în asemenea cazuri, băiatul nu știa ce să răspundă.

Alteori cădea pe gânduri, și o întreba:

— Mamă, ce este dincolo de pădure?

— Sunt mulți, mulți nori frumoși și argintii.

— Și sunt băieței ca și mine în norii aceștia?

— In norii cei albi sunt îngeri; în cei negri care tună și amenință sunt diavoli, toți îmbrăcați în fier cu coifuri și cu spade. Dacă ai să-i întâlnești vreodată, fă-ți cruce, fiul meu, și fugi, fugi la mama ta.

Astfel Parsifal creștea frumos, sănătos, voinic, curagios, dar fără să cunoască nimic... Avea deja cincisprezece, șaisprezece ani și era totuși naiv ca un copil.

Intr'o zi, tânărul auzi în tăcerea adâncă a pădurii, un tropot de copite, un zăngănit de arme și voci puternice de bărbați. Puțin după aceea, văzu înaintând printre arbori cinci cavaleri minunați, călări pe niște cai mari albi. Soarele, strecurându-se printre ramuri și frunze, scotea din hainele lor de oțel o strălucire orbitoare.

Era o priveliște minunată, și Parsifal crezu că se află în fața îngerilor, cari locuiesc norii cei albi. Lasă să-i cadă arcul și sulița, încovoie genunchii și începu să spuie toate rugăciunile pe care le știa.

Cavalerii își opriră caii la câțiva pași de el, și ca să nu-l sperie, surâseră.

— Băiețele, n'ai văzut trecând înaintea noastră o altă ceată de cavaleri, cu trei copile?.. Răspunde: n'ai văzut pe nimeni?

Aveau un fel de a întreba frumos: dar băiatul nici nu-i asculta măcar, răpit de noutatea apariției și chinuit de dorința de a ști. Ridicându-se, el întrebă la rândul lui pe îngerii norilor albi, cum se numeau și la ce le serveau lancia și coiful, scutul și armura.

— Suntem cavaleri şi mergem prin lume în căutare de aventuri frumoase şi de lupte glorioase. Oamenilor răi le e frică de armele noastre, cari n'au dat greş niciodată.

— Spuneţi-mi, cavaleri: dece aveţi voi atâtea lucruri frumoase şi eu n'am nimic? Desigur că voi v'aţi născut îmbrăcaţi aşa cum sunteţi.

Cavalerii isbucniră în râs.

— Ce naiv eşti! Cum poate să se nască cineva cu coiful pe cap şi cu scutul pe braţ?

— Dar atunci, cine v'a dat toate hainele acestea frumoase?

— Cine? Regele Artur! Regele Artur care acuma domneşte la Carduel.

— Dacă m'aş duce şi eu la regele Artur, mi-ar da şi mie arme frumoase ca ale voastre?

— Cine ştie? Acuma însă hai, spune-ne dacă ai văzut trecând nişte cavaleri cu nişte copile.

— Eu n'am văzut; dar acolo — şi arată spre marginea pădurii — sunt servitorii mamei mele, şi poate că ei i-au văzut trecând.

Cavalerii cei frumoşi se depărtară mulţumind. Cu ochii ţintă, mari deschişi, Parsifal îi privi pătrunzând în desişul pădurii, apoi dispărând; şi ascultă până când sgomotul copitelor se pierdu în murmurul nelămurit al pădurii.

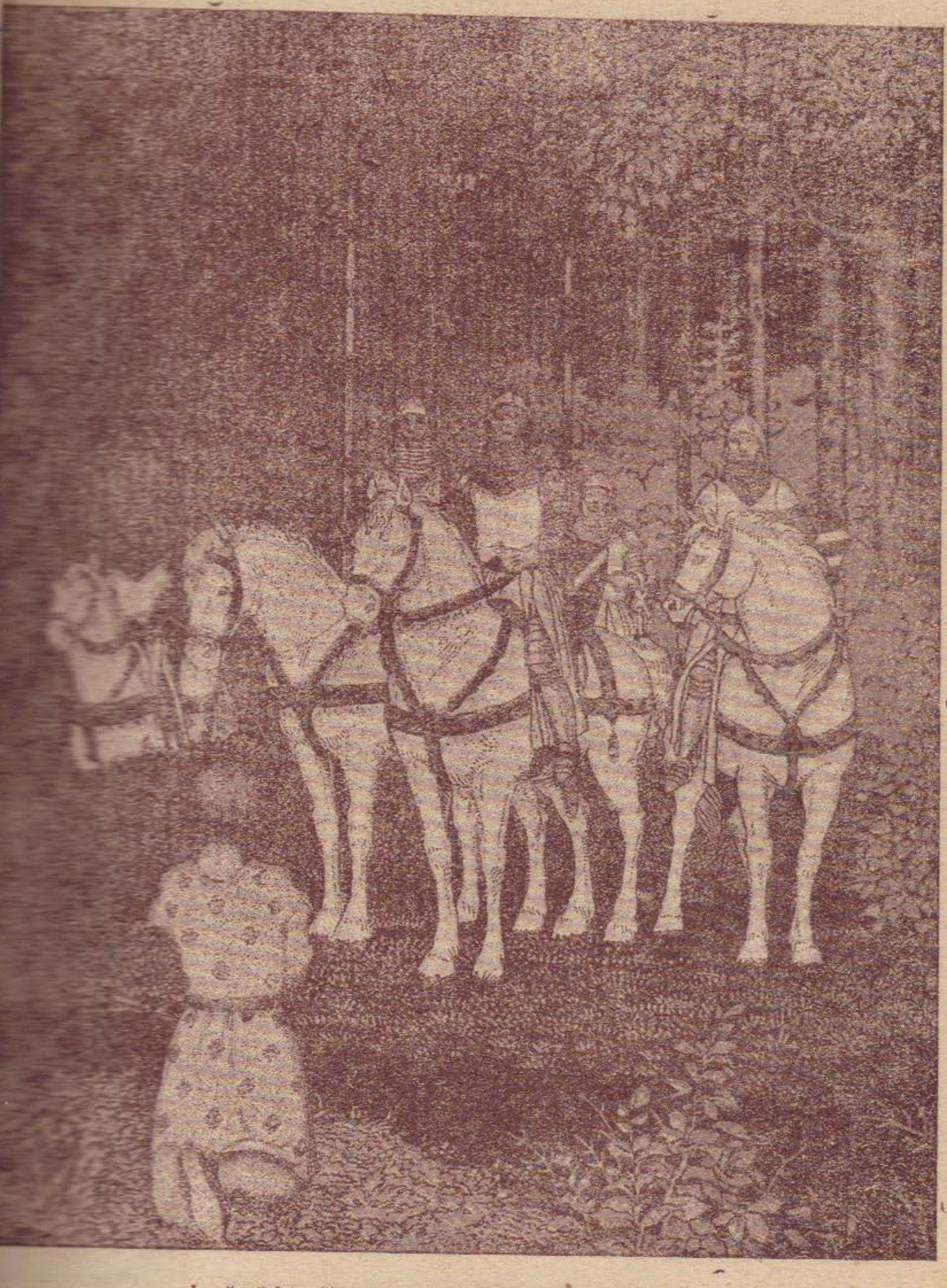

Lasă să-i cadă arcul şi sulița, plecă genunchii....

Cap. VIII.

Parsifal la Curtea regelui Artur.

— Mamă, — povesti Parsifal mamei sale Erzeloida — am întâlnit astăzi în pădure pe cavalerii regelui Artur. Străluceau mai tare decât norii cei albi, dar nu erau îngeri: erau oameni ca şi mine. Mamă, şi eu vreau să mă duc la regele Artur şi eu vreau să fiu făcut cavaler.

Auzind aceste vorbe, văzând faţa aprinsă şi ochii sticloşi ai fiului său, Erzeloida simţi că moare de groază.

— Fiule, dragul meu fiu, şi tu mă părăseşti? Şi tu vrei să te pierzi. Ce-am să mă fac dacă mă laşi singură ca să te duci pe urmele tatălui tău şi a strămoşilor tăi?... Pentrucă trebuie să ştii băiete dragă, că tatăl tău a fost cel mai cinstit şi mai curagios cavaler din lume şi că a murit in luptă dreaptă; tatăl meu şi tatăl tatălui tău au fost şi ei cavaleri, supuşi toţi sfintei legi a onoarei!... Dar tu, să rămâi cu mine, băiatul meu drag, nu mă părăsi şi tu...

— Repede, mamă, dă-mi să mănânc, vreau să plec repede, să mă prezint regelui Artur.

Erzeloida înţelese că era de prisos orice încercare de a-l opri. Totuşi, în timp ce îl privea cum mănâncă, îi spuse cu vocea înăbuşită de plâns:

— Tu crezi că ai să poţi intra uşor la Curtea regelui

Artur şi crezi că te va face cavaler şi că îţi va da arme.. Se poate; dar cum ai să mânueşti spada şi lancia şi scutul când n'ai învăţat niciodată ce să faci cu ele?

— Tot ce nu ştiu, pot învăţa.

Erzeloida îşi şterse lacrimile şi strângându-şi în braţe fiul, care isprăvise deja de mâncat, îi spuse cu mândrie:

— Ei bine, când vei deveni cavaler, caută să fii un cavaler adevărat. Dacă întâlneşti o fată ameninţată de oameni răi, apăr-o. Ajută pe cei slabi, cari nu sunt vinovaţi dar nu-şi pot face dreptate singuri. Dumnezeu să te ajute în tot ceeace vei face. Băiatul meu drrag, n'o uita pe mama ta, n'o uita.

Parsifal îşi pregăti un mic scut, un arc şi câteva săgeţi, îşi puse în cap o căciuliţă de piele de cerb şi se ridică în scări pe calul său alb şi negru.

— Adio, mamă. Sunt fericit.

Dădu pinteni calului şi porni pe cărările pădurii. Se mai uită odată înapoi şi văzu pe mama lui albă ca varul, nemişcată, ca de piatră, pe pragul casei. O clipă i se strânse inima, dar în acelaş timp se simţi tras înainte de o putere de neînvins, pe care o avea în sânge şi îl împingea departe, spre lume, spre tot felul de isprăvi frumoase.

Mai dădu pinteni calului şi după câteva clipe ieşi din pădure în câmpia învecinată. Ce-i va spune oare regele Artur? Cum îl va primi? Îi va da oare şi lui o lancie frumoasă, sclipitoare şi un scut ca un soare?...

Corturile regelui Artur erau în apropiere: se vedeau ceva mai departe de marginea câmpiei. Urmând îndrumările ţăranilor şi ale unor pelerini pe care îi întâlni pe drum, Parsifal putu să ajungă la tabără îndată după amiază. Regele şi cavalerii săi erau încă la masă, sub un cort mare vopsit în multe culori, într'o fâlfâire veselă de steaguri şi flamuri.

Parsifal intră deadreptul, fără să descalece, şi se

adresă direct suveranului. De jur împrejur era numai veselie: dar Artur părea aşa de îngrijorat, şi trist, încât nu răspunse nimic la plecăciunea adâncă a lui Parsifal, nici măcar nu clipi din ochi.

— Ei asta! — îşi spuse Parsifal cu voce tare. — Cum se poate ajunge cavaler, dacă acesta nu se mişcă şi nici măcar nu priveşte, parc'ar fi un om de piatră.

Işi împinse calul mai aproape de rege; nu se turbură deloc văzând că animalul începe să miroase capul regesc şi că îi împinge pălăria în farfurie.

Bunul rege tresări, ridică ochii spre faţa tânărului şi îl salută:

— Fii bine venit, băete, nu-ţi bate capul, fiindcă n'am răspuns îndată la salutul tău. Sunt plin de gânduri în clipa aceasta, de gânduri rele, din nenorocire! Iţi închipui că cel mai mare duşman al meu a venit acum câteva clipe, pe neaşteptate, şi mi-a furat paharul meu cel frumos de aur, chiar de sub ochii mei. Vinul s'a vărsat pe hainele reginei şi biata de ea a fost aşa de lovită de această jicnire, încât a leşinat şi a trebuit să fie dusă în cortul ei.

Parsifal ascultase cu atenţie; dar, de fapt, certurile regelui nu-l interesau deloc.

— Sire, fă-mă cavaler. Acum câteva clipe am întâlnit în drum un cavaler îmbrăcat cu o armură minunat de frumoasă. Eu te rog din tot sufletul să-mi dai arme ca ale lui; pe urmă am să plec îndată.

— Ai întâlnit un cavaler? Dar atunci era duşmanul meu, cavalerul Roşu!

— Ei bine, sire, dă-mi arme ca acele ale cavalerului Roşu.

Regele se uită cu interes la tânărul acesta ciudat. Vorbea cam grosolan, avea mişcări neîndemânatece, dar era aşa de frumos şi nobil ca înfăţişare, avea atâta foc

în ochii albaştri ca cerul, încât, într'adevăr, promitea să devie un cavaler viteaz şi cinstit.

Alături de rege şedea majordomul său, Kex, un om pe atât de aspru şi supărăcios, pe cât era regele de bun şi blând. Auzind răspunsul hotărît al lui Parsifal, spuse:

— Mă rog, dacă armele Cavalerului Roşu îţi plac atât de mult, du-te şi le ia şi nu ne mai plictisi. Destul ai făcut până acum pe nebunul, aici între oameni înţelepţi.

Lui Parsifal nu-i păsă de vorbele acestea, dar nu mai stătu să mai asculte altele: îşi întoarse calul şi plecă în fuga mare ca să ajungă din urmă pe duşmanul regelui Artur şi să puie stăpânire pe armele sale frumoase.

Cap. IX.

Isprăvile lui Parsifal.

Soarele era încă sus; Cavalerul Roşu dormea întins pe iarbă, încins în armura sa cea frumoasă. Dormea somnul de veci, sărmanul...

Parsifal, în galop, îl ajunsese din urmă, se aruncase asupra lui, înarmat numai cu scutul lui cel mic. Spre norocul lui, un valet al regelui Artur, care îl urmase din dorinţa de a vedea ceva nou, îi dăduse o spadă. Lupta ţinuse câteva clipe: la prima lovitură a lui Parsifal Cavalerul se prăbuşise şi nu se mai mişcase.

Acum învingătorul jefuia pe învins; şi Yonec valetul, îi arătă cum se îmbracă armura cea frumoasă.

Şi treaba asta merse repede; Parsifal încredinţă lui Yonec paharul de aur, îi dărui calul mortului şi îl însărcină să povestească regelui ce văzuse. După aceea plecă în galop, fericit că este cavaler şi că are arme aşa de frumoase.

Când regele Artur văzu paharul, şi auzi dela Yonec cât de fulgerătoare fusese victoria lui Parsifal, spuse tare ca să fie auzit de toţi cei care erau de faţă:

— Bine am ghicit eu că băiatul acesta va deveni unul din cei mai buni cavaleri. Şi cât de rău îmi pare, Kex, că vorbele tale l-au îndepărtat de noi!

Da, regele Artur, văzuse bine în viitor...

Intr'adevăr, vechile cronici povestesc că, după acea primă ciocnire victorioasă, Parsifal a mai avut multe altele, aproape fără număr, și toate victorioase.

Marea sa bucurie era să hoinărească încoace și încolo. Mergea în galop pe drumurile care i se deschideau înainte și nu se lăsa oprit de nicio piedică și de nici un cavaler dușman.

Astfel străbătu multe ținuturi ciudate și trecu multe ape, râuri, lacuri, mări. Niciunul din cei cari încrucișau lancia cu el nu putea să se țină în șea; faima lui crescu repede și se răspândi în multe părți ale lumii.

Cu toate acestea, el rămânea mereu, cu sufletul tot băiatul de pe vremuri: sălbatecul locuitor al pădurii Soltana, dulcele fiu al reginei Erzeloida... Biata mamă! Când își amintea de ea, o revedea palidă, nemișcată, pe pragul casei părăsite; și simțea o mare durere în suflet. Pe urmă se mângâia gândindu-se că era demn de ea, că totdeauna îi urmase sfaturile, luptând numai pentru dreptate și ferindu-se întotdeauna să se atingă de tot ce era rău. Uneori se distra de amintirea aceasta dureroasă pândind iepurii care fugeau de-a curmezișul drumurilor sau vânând cu praștia veverițele care săreau din creangă în creangă.

In călătoriile lui i se întâmpla să se rătăcească și să fie nevoit să ceară adăpost săracilor, păstorilor, seniorilor, pescarilor...

Astfel se întâmplă că odată după ce urcase un munte împădurit și prăpăstios, se văzu la marginea unei păduri întunecoase, pe care zorile o învăluiau într'un văl ușor argintiu. Oboseala nu putu să-i înfrângă curiozitatea.

Descălecă și pătrunse printre trunchiurile înalte, drepte ca coloanele unui templu, sub frunzișul verde străbătut de primele raze ale soarelui. Inainta uimit strân-

La prima lovitură a lui Parsifal, Cavalerul Roşu se prăbuşise şi nu se mai mişcase

gându-şi în mâini arcul, cu ochii mari albaştri ţintiţi asupra desişului verde.

Deodată văzu, nu departe, printre frunzele unei sălcii, ceva de o albeaţă strălucitoare. Oh, ce lebădă minunată! Parsifal nu mai văzuse niciodată una aşa de mare, de albă, şi de maiestoasă. Mai făcu câţiva paşi în tăcere, apoi întinse arcul repede şi dădu drumul săgeţii.

Lovită de moarte, lebăda întâi se ghemui, apoi se întinse pe pământ, în timp ce un val de sânge ţâşni ca o flacără pe albeaţa penelor; apoi cu o ultimă sforţare, se ridică, îşi desfăcu aripile mari, bătu din ele cu o putere disperată şi târându-se obosită, dispăru printre ierburi.

Nemişcat, Parsifal ascultă, urmărind fâşâitul crengilor tot mai depărtat, tot mai nelămurit, până când nu mai auzi nimic: desigur că lebăda căzuse, murise.

Dar ce însemna acum, acest sgomot nou, de crengi date la o parte şi sdrobite care se apropia cu repeziciune? Se auzeau voci mânioase de bărbaţi şi zăngănit de arme... Ceva alb şi strălucitor se zări printre ramuri şi deodată apărură patru cavaleri minunat de frumoşi, îmbrăcaţi cu haine albe, având pe piept un porumbel de argint, cu aripile deschise în sbor. Faţa lor era gravă, privirea severă. Nu scoteau nici un cuvânt.

Fără să ştie, Parsifal pătrunsese în pădurea sfântă a castelului Monsalvato.

Cap X.

Parsifal la castelul Sfântului Gral.

Când Gurnemanz, care era unul din cei patru cavaleri, văzu înaintea sa un tânăr aşa de frumos şi simplu, ca un trimis al cerului, simţi o mare bucurie; dar se stăpâni şi cu o voce supărată:

— Tu ai rănit lebăda, băiete?

— Eu. Imi place să culeg din sbor toate sburătoarele.

— Se prea poate să nu dai niciodată greş cu arcul tău, băiete; dar e crud ceeace faci. Aici în pădurea sfântă orice animal este sfânt; dar chiar afară din pădurea aceasta, toate fiinţele lui Dumnezeu, chiar cele mai umile, merită respect. Ştii asta?

Parsifal nu răspunse. Privea înmărmurit cavalerii, pădurea, pe bătrânul Gurnemaz, care în dojana lui aspră punea parcă un fel de dulceaţă; şi se gândea la biata lebădă în agonie şi simţea o mică amărăciune pătrunzându-i în inimă.

— Cine eşti tu? Cine este tatăl tău?

Parsifal dădu încet din cap.

— Nu ştiu. Nu mai ştiu nimic.

— Eşti foarte ciudat, fiule. Şi cine te-a înarmat aşa?

— Regele Artur.

— N'o meriţi, dacă te mulţumeşti să ucizi animale nevinovate.

Dar deodată o voce de femeie se auzi în apropiere:

— Te înşeli Gurnemanz. Tânărul acesta a înfruntat primejdii grozave şi a cunoscut multe victorii. Este un om de preţ, demn de tatăl său care a murit în luptă...

Kundri era culcată pe iarbă, îmbrăcată în zdrenţele ei, cu părul ei negru sbârlit care îi cădea până la brâu, Parsifal o privi prostit:

— Şi ce ştii tu, fată, despre viaţa mea şi despre tatăl meu?

— Ştiu eu ce ştiu. Şi mai pot să-ţi spun că mama ta, Erzeloida, nu te mai aşteaptă în casa din pădurea Soltana: a murit.

La auzul acestor vorbe faţa lui Parsifal se făcu mai albă decât aripele lebădei.

— Ce spui? Mama mea... Aiurezi, nenorocito!

Se repezi la fată şi era gata s'o strângă de gât, când Gurnemaz îl opri.

— Opreşte-te, băiete. Kundri cunoaşte multe lucruri trecute şi viitoare şi vorbele sale nu dau greş niciodată.

Atunci lui Parsifal i se păru că pădurea se transformă în şuvoaie verzi, de apă care făceau un sgomot grozav şi care se urcau, se urcau, gata să-l acopere, încât nu mai putea să vadă, nu mai putea să respire. Era gata să cadă; dar braţele încă puternice ale bătrânului îl susţinură.

— Curaj, fiule! Am să te învăţ cum să învingi durerea şi moartea. Vezi? — şi îi arătă nu departe grupul de cavaleri cari purtau targa lui Amfortas. Regele se întoarce dela scăldat şi intră în castel.. Este ora mesei sfinte. Dacă eşti curat la suflet şi vrei binele, Sfântul Gral te va hrăni şi pe tine cu credinţă nemuritoare.

Infrânt, ca în vis, Parsifal se lăsă dus.

— Sfantul Gral? Ce-i asta, Sfântul Gral, moşule dragă?

— Nu se poate spune, Dar dacă tu eşti, după cum cred, dintre cei aleşi, vei înţelege îndată minunea. Nimeni nu ajunge aici sus dacă nu este chemat de Sfântul Gral.

Astfel, Parsifal fu condus în sala cea mare a castelului, unde se ţinea slujba.

Văzu, ca în vis, înaintând cortegiul copiilor cari duceau cutia în care se afla sfântul pahar; văzu cavalerii aşezându-se în jurul mesei de piatră care părea un altar şi simţi cum se naşte în sufletul său şi cum i se oglindeşte în faţă aceeaşi emoţie care era pe faţa şi în sufletele tuturor!

Şi Gurnemanz se aşezase şi făcea semn lui Parsifal să ia loc alături de el. Dar Parsifal stătea în picioare într'un colţ şi nu-şi putea lua ochii dela faţa plină de durere a lui Amfortas, regele rănit, care fusese mutat de pe targă pe un pat lângă masă.

Amfortas începuse să vorbească, dar toate vorbele lui nu făceau altceva decât să cheme moartea. Parsifal simţea cum plânsul regelui care păcătuise şi plânsul bătrânului Titurel, coborau în pieptul său ca o ploaie de foc. Fără să-şi dea seama, din mărturisirea lui Amfortas el învăţa cum trebue să te fereşti de păcat care face nevrednic de Dumnezeu sufletul omului făcut anume ca să-l iubească pe Dumnezeu.

Iată, degetele tremurânde ale regelui scoteau din cutie un pahar de aur, din care se răspândea o lumină vie pe masa cu pâine şi vin. Cavalerii îngenunchiaţi, îşi ridicau feţele palide şi umile, ca şi cum ar fi aşteptat ceva, pe cineva care ar fi trebuit să coboare ca prin minune prin deschizătura tavanului.

Parsifal înmărmurit, îşi purta privirea de sus în jos şi de jur împrejur. Deodată cineva îl strânse de braţ, îl sgâlţâi. Era bătrânul Gurnemanz.

— Ei, ai văzut acum, băiete?

Parsifal tăcea.

— Ai văzut?... Şi nu mă întrebi nimic? Nu vrei să ştii nimic dela mine?

Nu, Parsifal nu putea întreba nimic, nu putea nici măcar să scoată o vorbă.

— Oh, dar atunci nu eşti decât un prost! Du-te, du-te! Intoarce-te de unde ai venit; petrece-ţi timpul vânând iepuri, veveriţe şi păsări — spuse Gurnemanz mânios.

Şi cu aceste vorbe îl împinse cu dispreţ afară din sală şi închise în urma lui poarta cea grea.

Cap. XI

Parsifal în grădina lui Klingsor.

Singur, având încă în urechi sunetele clopotelor dela castel, Parsifal cobora cărările repezi ale muntelui. Ochii săi mari priveau ierburile din apropiere şi linia munţilor depărtaţi; dar ei revedeau peste tot faţa pământie a lui Amfortas. Teama grozavă a regelui ce păcătuise îi intrase în suflet şi în trup. Uneori, vedenia aceasta dureroasă era aşa de puternică, încât i se părea că nu-şi mai poate urma drumul. Pe urmă, când se gândea la cina cea sfântă a cavalerilor, simţea un fel de dulceaţă neaşteptată, o mare odihnă, care îl încuraja şi îi dădea putere.

Astfel, scufundat în gândurile sale, cobora muntele Monsalvato.

-Deodată se opri, uitându-se în jur, înmărmurit, Unde ajunsese?

Nu mai erau arbori întunecoşi şi stânci cafenii, nici înşiruirea de văi verzi până la linia ultimilor munţi albaştri. Arbuşti cu magnolii albe închideau de jur împrejur zarea ca nişte nori parfumaţi şi cascade de gingaşe glicine şi tufişuri înflăcărate de trandafiri, împestriţau peste tot verdele de smarald. Parsifal simţea cum picioarele i se afundau într'un covor moale de muşchiu şi micşunele. Melodii nesfârşit de dulci, suave, delicate,

îi mângâiau auzul, împreună cu susurul fântânilor şi cântecele păsărilor; un parfum ameţitor îl zăpăcea şi îi oprea respiraţia. Se aşeză aiurit pe pajişte.

Deodată un tufiş des de flori aurii, care străluceau aproape de el se scutură ca şi cum l-ar fi bătut vântul; şi iată că din el ieşi o ceată de fete minunate, care se răspândiră în fugă peste tot covorul de iarbă şi cuprinseră pe tânărul cavaler într'o horă ameţitoare.

— Pe cinstea mea — exclamă Parsifal uimit. — Am umblat eu mult prin toată lumea, dar niciodată nu mi-am închipuit că am să întâlnesc fete ca voi. Bine v'am găsit, frumoaselor!

Fetele râseră şi se plecară spre el ca florile unduite de vânt, mângâindu-i faţa cu părul lor lung şi parfumat.

— Bine ai venit, frumosule!

— Ştii că eşti frumos!

— Ai furat raze de aur din soare ca să-ţi faci părul...

— Şi florile lăcrămioarelor ca să-ţi faci dinţii...

— Şi apă din fântână ca să-ţi faci vocea...

— Şi safire din inima muntelui ca să-ţi faci ochii...

Vorbeau, râdeau, se apropiau, se depărtau, fără să rupă hora. Vălurile care le acopereau trupurile erau de aur, ca aripile fluturilor. Picioruşele goale erau ca nişte perle.

— La o parte, la o parte, fetelor. Mă sufocaţi, mă faceţi să ameţesc, am nevoie de aer!

Dar ele nu-şi încetau jocul, şi la fiecare învârtitură a horei lor, aerul se umplea de parfumuri noui şi vălul hainelor se făcea tot mai strălucitor şi vocile se făceau tot mai melodioase.

— Ei, destul, destul, nu mai vreau să mă joc! Am greşit drumul şi acum vreau să plec.

Atunci o altă voce de fată, mai sigură şi mai frumoasă decât toate celelalte, brăzdă aerul:

— N'ai să pleci, Parsifal.

Cu un strigăt de sărbătoare, fetele se împrăştiară

printre tufişuri şi Parsifal, înspăimântat, se întoarse înspre partea de unde venea vocea. In faţa lui stătea o fată de o frumuseţe răpitoare care înainta spre el încet şi sigur. O haină colorată şi strălucitoare ca o coadă de păun îi învăluia trupul svelt şi cârlionţi negri ca noaptea îi umbreau faţa arzătoare, coborând până spre umeri. Dacă cineva ar fi spus lui Parsifal că aceasta este Kundri vrăjitoarea hoinară şi zdrenţuroasă pe care o întâlnise în pădurea Monsalvato, n'ar fi crezut niciodată. Era chiar ea; nenorocita servea acum voinţa diavolului în grădinile vrăjitorului.

— Ai să rămâi, Parsifal — repetă ea ţintindu-l cu ochii ei negri de catifea. — Dece vrei să pleci? Unde ai să găseşti un loc mai încântător decât acesta şi o viaţă mai veselă?

Parsifal tăcea: se uita la fata aceea mai frumoasă decât orice floare din lume şi se simţea furat de surâsul său.

Dar când fata se apropie mai mult de el, întinzând braţele ca şi cum ar fi vrut să-l încătuşeze, el îşi aminti deodată de ochii plini de durere şi de faţa suptă a lui Amfortas şi de rana din coastă, care nu se închidea niciodată. Atunci sări repede înapoi.

— Departe de mine, blestemato! Tu eşti aceea care l-ai pierdut pe Amfortas; aici a ajuns el să fie nevrednic de Sfântul Gral. Acum înţeleg şi ştiu. Pleacă de aici.

Ochii lui Kundri sclipiră de ură.

— Klingsor, Klingsor! — strigă ea. — Vrea să fugă. Taie-i drumul, dacă poţi.

La această chemare răspunse un sgomot de crengi rupte în tufişurile de magnolii şi îndată după aceea apăru vrăjitorul.

Parsifal nu avu timp să vadă cum arată: zări doar doi ochi scânteind într'o faţă brună şi vârful unei suliţi

care ardea ca un rubin. Şi iată că suliţa sbura deja înspre el, gata să-l lovească, să-l străpungă.

Dar el, dându-se la o parte cu o săritură, o prinse cu mâna din sbor, o ridică în sus şi în aerul limpede Şal apusului de soare făcu cu ea semnul crucii.

Se auzi un tunet îngrozitor, ca şi cum ar fi izbucnit un vulcan. Grădina, vrăjitorul, fetele totul fu înghiţit de o prăpastie care se deschise deodată în coasta muntelui.

Şi Parsifal se regăsi singur pe cărarea pustie.

Stelele începeau să apară pe cer; curat ca o stea, strălucea vârful suliţei pe care o strângea în mâna sa victorioasă.

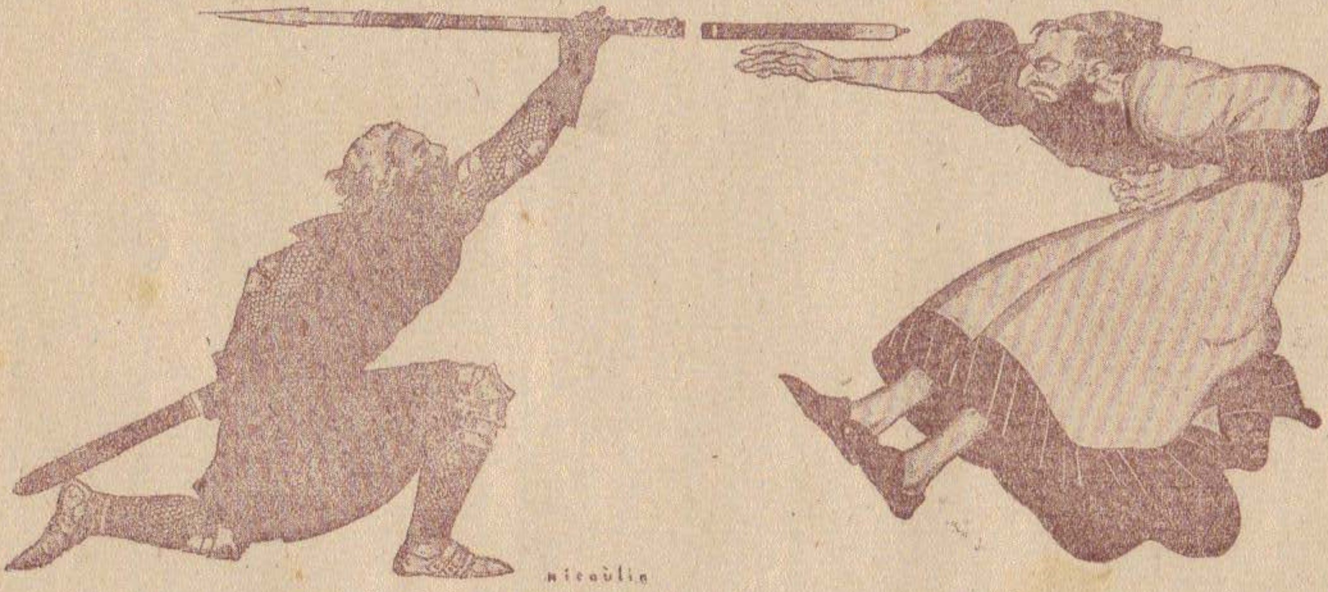

Parsifal prinse sulița din sbor....

Cap. XII.

Parsifal rege al Sfântului Gral.

Trecu un an. Un an de încercări grele şi de izbânzi obositoare pentru eroul nostru. Acum el nu mai asculta de dorul lor isprăvililor frumoase, ci de porunca lui Dumnezeu care îi răsuna limpede şi puternică în suflet.

Dumnezeu îl călăuzise ca să lupte în multe ţări pentru apărarea dreptăţii şi a bunătăţii desarmate. Şi acuma îl călăuzea spre castelul Monsalvato.

Era o zi du'ce de primăvară, era sfânta Vineri a Patimilor, când Parsifal, descălecând în armura sa cenuşie ca o haină de pelerin se opri în faţa uşii castelului. Ii eşi înainte Gurnemanz care îl recunoscu îndată şi a cărui faţă albită se lumină văzându-l că aduce sfânta suliţă.

De multă vreme venise vestea despre înfrângerea lui Klingsor şi despre dispariţia grădinii vrăjite; acum, odată cu Parsifal, se întorcea spre Cavalerii Sfântului Gral binecuvântarea lui Christos. Acum Sfântul Gral, înălţat de mâinile eroului curat la suflet, îşi va recâştiga puterea sa minunată. In jurul noului venit, frunzele păreau că se închină, florile de pe câmp păreau că râd şi păsările păreau că se înveselesc.

— Fii binecuvântat, tu care vii — spuse Gurnemanz.

— M'am înşelat odată văzându-te nesigur, parcă nesimţitor, în faţa sfintei cine. Şi am făcut o mare greşală, alungându-te din castel... De atunci, aici totul a devenit încă şi mai trist. Sfântul Gral n'a mai fost scos din cutia sa, fiindcă Amfortas speră să-şi grăbească în felul acesta moartea şi credinciosul Titurel a murit chiar eri, sfârşit de ani şi de durerea de a nu mai vedea sfântul pahar. Vino: cavalerii aşteaptă cu grijă şi speranţă pe acela care îi va mântui de rău... Dar mai întâi odihneşte-te puţin şi uşurează-te de greutatea armelor.

Parsifal se aşeză pe iarbă şi, ajutat de Gurnemanz, se liberă de armură şi de coif. In timp ce bătrânul îi spăla fruntea şi părul frumos auriu cu apa râului, simţi ceva proaspăt şi moale că îi mângâie picioarele. Işi plecă capul şi zări pe Kundri, biata fiinţă hoinară, care, aplecată spre pământ îi ştergea picioarele cu părul ei lung despletit după ce i le spălase cu iarba plină de rouă.

— O Kundri, săraca de tine: Eşti bună, îţi mulţumesc.

Mâna eroului atinse uşor, ca o mângâiere plină de milă capul sburlit al fetei sălbatece.

— Gurnemanz, înainte de a ne urca în castel, binecuvântează-mă şi botează pe fata aceasta care vrea să creadă în Cristos...

Puţin după aceea intrară în sala cea mare. Cavalerii erau în jurul mesei, fiindcă în clipa aceea trebuia să se facă slujba pentru pomenirea sufletului lui Titurel. Coşciugul cu rămăşiţele pământeşti ale acestuia fusese depus într'un colţ, acoperit cu văluri negre şi patul lui Amfortas fusese adus lângă cutia în care se afla Sfântul Gral. Amfortas se ridică obosit şi întinse mâinile spre pahar, dar repede se lăsă înapoi, strigând:

— Nu, nu, nu mai vreau! Vreau să mor, vreau să mor. Dacă Sfântul Gral nu se arată, şi de data aceasta, prea multă vreme o să trebuiască să văd soarele. Aveţi milă

grăbiţi-mi sfârşitul, loviţi-mă cu lăncile voastre, ca să mă simt vindecat de pacea morţii. Aici, loviţi aici, cavaleri şi redaţi-mi curăţenia şi vrednicia!

Cu gesturi de om nebun, Amfortas îşi smulgea hainele şi pansamentele şi îşi arăta rana sângerândă.

Atunci Parsifal se îndreptă spre el, purtând sfânta suliţă al cărei vârf strălucea roşu şi, cu o voce aşa de curată, aşa de dulce şi de sigură încât părea că vine din cer, spuse:

— O, Rege Amfortas, numai această suliţă, care ţi-a făcut rana, o va putea vindeca.

Spunând acestea, atinse coasta lui Amfortes cu vârful însângerat şi îndată rana se închise.

Amfortas isbucni în plâns de bucurie, în timp ce toţi cădeau în genunchi în jurul mesei. Deasupra tuturor, Parsifal se înălţa ca un înger al lui Dumnezeu.

— O, cavaleri, — spuse el; şi vocea lui era solemnă ca şi cum ar fi venit din cer — o cavaleri, vă aduc înapoi sfânta suliţă. Acel care a păcătuit a fost mântuit prin ea. Sfântul Gral şi-a recăpătat vechea putere. Să deschidem cutia sfântă şi să ne bucurăm.

Luă în mâinile sale paharul, îl ridică spre cer, plecând capul supus spre rugăciune.

Toată sala fu inundată de o strălucire roşie ca de razele soarelui care apune între munţi.

Atunci se auzi în tăcerea adâncă, o fâlfâire uşoare de aripi care se cobora de sus. Porumbelul alb, trimisul lui Cristos, se aşeză pe marginea paharului; cu o altă fâlfâirre de aripi se opri o clipă pe capul lui Parsifal, apoi dispăru în înălţime.

Astfel, Parsiifal fu încoronat rege al Sfântului Gral.

Lohengrin

Cap. I

Elsa şi Gottfried de Brabant.

In ţara numită Brabant, pe malurile verzi ale râului Schelda, aproape de ţărmul sălbatec al Mării Nordului, se ridica o cetate împodobită cu turnuri războinice şi clopotniţe paşnice, care se numeşte şi azi Anvers. In castelul măreţ al Principilor de Brabant, care se oglindea întunecat în apele râului, trăiau doi fraţi: Elsa şi Gottfried de Brabant. Tatăl lor ducele, în clipa morţii care îl răpise încă tânăr, îi încredinţase unei rude tinere, bun prieten al său, contelui Friedrich de Telramond, cavaler viteaz şi bun comandant; ba chiar mărturisise dorinţa ca, în viitor, Friedrich să devie soţul Elsei.

Friedrich de Telramond a învăţat pe Gottfried să călărească, să mânuiască armele, să asculte de un comandant, aşa cum se cuvine unui viitor domnitor. Elsa a crescut frumoasă şi cuminte: părul auriu, împletit în jurul capului, avea reflexele palide ale grâului; ochii albaştri răspândeau numai lumină, căldură şi bunătate. Ştia să cânte din harpă şi să brodeze cu aur şi cu argint hainele ei de mătase; dar ştia şi să mângâie pe cei în suferinţă şi să împartă daruri potrivite celor nevoiaşi. Cei doi fraţi se iubeau din toată inima şi petreceau împreună ceasuri întregi, citind frumoase cărţi cu chipuri sau călărind

dealungul râului şi zăbovind în pădure ca să asculte cântecele suave ale păsărilor...

Adeseori erau întovărăşiţi în plimbările lor vesele de către contele Friedrich şi de către una din prietenele Elsei, Ortruda de Radbod. Aceasta, cu câţiva ani mai mare decât Elsa, era tot atât de brună pe cât era Elsa de blondă, tot atât de zdravănă şi mândră pe cât era Elsa de plăpândă şi de dulce. Era plăcută prin felul ei de a fi şi de a vorbi; dar în suflet... în suflet mocnea amărăciune, invidie şi cruzime.

Ortruda o invidia pe Elsa, care trebuia să devie soţia nobilului Friedrich şi era chinuită că nu putea deveni, la rândul său, ducesă de Brabant; fiindcă Gottfried era prea tânăr pentru ea, aproape un copil. Să stăpânească, să treacă prin mulţime, frumoasă şi mândră, cu diadema pe frunte, să vadă capetele plecându-se în faţa ei: acesta fusese întotdeauna visul său arzător şi deşert...

Astfel stăteau lucrurile când surveni, de odată, o întâmplare grozavă şi de neînţeles.

Intr'o dimineaţă, când cei doi fraţi se duseseră în pădure să culeagă fragi şi smeură, Elsa se întoarse singură la palat, plângând cu disperare, cu hainele rupte şi cu părul despletit. Povesti că la un moment dat Gottfried s'a depărtat de ea mergând spre râu şi că nu s'a mai întors. L'a căutat mult peste tot, prin toate tufişurile de ienuperi, l'a strigat din toate puterile, dar de geaba!

La vestea aceasta tot castelul a fost cu susul în jos. In timp ce Elsa, albă ca o moartă era dusă aproape pe sus de către doamnele ei de onoare în apartamentul ei, o mulţime de cavaleri, de servitori, de oameni din popor, înarmaţi cu torţe şi cu trâmbiţe, se duseră să răscolească pădurea ca să găsească pe tânărul duce.

Şi Friedrich de Telramond, după ce încercase să îmbărbăteze pe frumoasa lui logodnică, alergă spre pădurea care se îmbrăca deja în vălurile albăstrui ale serii.

Dar la marginea pădurii întâlni pe Ortruda de Radbod, care, minunat de frumoasă în haina ei roşie, îl opri cu un gest plin de autoritate și îi spuse:

— Unde te duci Friedrich? Lasă pe alţii să caute fără folos şi ascultă ceea ce-ţi spun: nimeni nu va găsi pe fratele Elsei. Auzi? El nu se mai află pe lumea aceasta. Şi aceea care plânge trântită pe patul ei, înconjurată de doamnele ei de onoare, aceea căreia i-ai promis credinţă de soţ, Elsa, Elsa ta, știe foarte bine toate acestea... Ea, nelegiuita, este aceea care a ucis pe tânărul duce.

O bufniţă, ascunsă între ramurile unui stejar, făcu să se audă, ca o aprobare, strigătul său răguşit de cobe.

Cap. II

Friedrich de Telramond și Ortruda de Radbod

Friederich de Telramond rămase așa de înmărmurit de vorbele Ortrudei, încât în primul moment, nu putu să scoată nici un cuvânt. Pe urmă îl apucă așa o furie încât se repezi asupra ei. Dar ea îl opri cu un gest hotărît și exclamă:

— Liniștește-te, Friedrich. Iți înțeleg turburarea... Dar crezi tu oare că ași putea inventa asemenea minciună? Și crezi tu că nu sufăr și eu ca și tine de faptul că am descoperit viclenia drăcească ascunsă în sufletul Elsei?

Vocea și privirea Ortrudei erau așa de sigure, încât Friedrich nu mai îndrăznea s'o împiedice să vorbească.

— Am văfut-o eu, Friedrich, aplecându-se alături de Gottfried pe malul râului ca și cum ar fi căutat ceva. Și am văzut-o la un moment dat, cum a împins copilul. Cu ochii mei am văzut cum a căzut în apă nenorocitul, i-am auzit strigătul și căderea corpului... Și acum dulcea ta logodnică se disperează și plânge și se preface că suferă! Și tu care erai gata să-i dai dragostea și viața ta, în timp ce ea se gândea numai să ajungă stăpâna Brabantului, omorînd pe propriul său frate!...

Friedrich se apropie de Ortruda și îi luă mâinile în mâinile lui.

— Ortruda, inima mea suferă încă și cu greutate pot crede ceea ce spui. Dar dacă vorbele tale sunt adevărate, îți jur că nimic nu mă mai leagă de Elsa. Mi-e silă de ea; și te întreb pe tine, Ortruda, dacă vrei să-mi fii soție.

Ochii întunecați ai Ortrudei avură o strălucire de triumf.

— Eu, să-ți fiu soție? Crezi că sunt demnă de așa cinste?... Este adevărat că strămoșii mei sunt tot așa de nobili ca și ai tăi, și că numele familiei mele este peste tot la preț și acoperit de cinste. Dar acum că Gottfried a pierit, iar Elsa nu mai este demnă de tine, tu ai să devii duce de Brabant; putea-voi eu oare, așa simplă și umilă cum sunt, să stau pe tron, alături de tine?...

Cavalerul era învins: accentul de sinceritate al Ortrude îl convingea tot mai mult de vina Elsei: și gândul că el însuși s'ar putea urca pe tronul Brabantului în locul lui Gottfried, îl îmbăta.

— Ortruda, mie nu-mi place să spun vorbe goale și niciodată nu promit fără rost... In curând, regele Henric, augustul nostru suveran, va veni printre noi: am să-i spun tot ceea ce s'a întâmplat; și dacă într'adevăr, mă va proclama duce de Brabant, după cum ai spus, ei bine, tu vei deveni scumpa mea soție.

Astfel, în timp ce Elsa, cu fața ei albă, brăzdată de lacrimi, își chema nebunește frățiorul dispărut, Ortruda și Friedrich încheiau un pact nerușinat în contra ei...

Când, ceva mai târziu, Friedrich îi aruncă în față grozava acuzare, nemai recunoscând-o ca logodnică, ea nu fu în stare să scoată o vorbă. Ochii săi curați se îndreptară spre cer, ca pentru a cere ajutor Celui de sus în contra unei asemenea nerușinări.

Apoi, în fața neîncetatelor acuzări, clătină încet din cap, și spuse:

— Dumnezeu îmi cunoaşte nevinovăţia, Friedrich. El apără pe cei nevinovaţi şi are milă de cei nenorociţi; şi poate va veni o vreme în care va trebui să plăteşti răul grozav pe care mi-l faci acum...

Cap. III

Durerea Elsei.

Elsa se închise în camerele sale şi nu mai voi să coboare în sălile de jos ale castelului, nici să se plimbe în grădinile înflorite, nici să intre în pădurea în care petrecuse atâtea ceasuri minunate împreună cu fraţiorul ei iubit. Amintirea zilelor fericite îi răscoleau durerea şi îi storceau alte lacrimi din ochii obosiţi.

Oridecâteori nu plângea sau nu se ruga îngenunchiată la picioarele lui Isus răstignit, se apropia de fereastră şi, ceasuri întregi, se uita la râul leneş şi răspândit ca un lac şi la copacii cari se împodobeau deja cu purpura şi aurul toamnei...

Astfel văzu cum oraşul se pregătea de sărbătoare cu steaguri şi crengi înflorite, pentru sosirea regelui.

Elsa ştia că Friedrich de Telramond o acuzase în faţa suveranului, cerând să fie făcut el însuşi duce de Brabant; şi mai ştia că se căsătorise cu Ortruda de Radbod. Dar nu aceasta era pricina durerii ei: niciodată nu se gândise să domnească, nu se gândise nici la căsătorie; nici nu-şi putea închipui că Ortruda ar fi cauza nenorocirei sale. Marea sa durere era că îşi pierduse frăţiorul drag şi încă, ce e drept, că era părăsită de toţi, până şi de prietena ei Ortruda...

Intr'o dimineaţă copila se trezi în sunetul clopotelor. Băteau tobele şi trâmbiţele sunau spre cerul senin.

Henric, regele german, sosise în cetate şi ţinea sfat pe pajiştea cea mare, sub bătrânul stejar, de pe malul râului, înconjurat de cavalerii din suita sa şi de conţii şi marchizii de Brabant. Venise să ceara ajutorul Brabantului în contra Ungurilor, cari se arătau ameninţători la graniţa de miază-zi a Imperiului; şi totodată venise să judece, după dreptate, neînţelegerile cele mai grave ale acestor credincioşi supuşi îndepărtaţi.

Elsa se ruga în genunchi, singură, în camera ei secretă, când se prezentă înaintea ei un cavaler roşu la faţă şi gâfâind.

— Principesă, regele Henric a trimis să te cheme. Coboară repede cu doamnele tale; te aşteaptă.

Copila se ridică în picioare şi privi drept în ochii trimisului.

— Ştii tu ce vrea dela mine regele german?

— Friedrich de Telramond te-a acuzat de moartea lui Gottfried, şi regele vrea ca să te aperi.

Elsa clătină uşor din cap, dar ochii săi cei dulci nu trădară nici o turburare.

— Spune regelui că îndată mă voi prezenta înaintea lui şi până atunci transmite-i salutul meu supus. Dumnezeu care este drept şi plin de milă va şti cum să mă apere.

Cavalerul se închină şi dispăru, în timp ce doamnele din suita Elsei o înconjurară pline de grijă.

Elsa era liniştită, aşa cum nu fusese niciodată de când se întâmplase nenorocirea: întoarsă spre fereastră, fixa cu privirea un punct îndepărtat, între cer şi pământ, ca şi cum ar fi aşteptat pe cineva şi ca şi cum, în mod misterios ar fi primit deja vestea că cel aşteptat venea...

Cap. IV

Visul Elsei.

Când Elsa învăluită într'o mantie de mătase albă, cu cozile aurii căzându-i pe umeri, apăru împreună cu doamnele şi fetele din suita sa, cavalerii şi toţi seniorii cari se aflau adunaţi în jurul regelui, se uitară la ea înmărmuriţi. Era oare cu putinţă ca fata aceasta, blândă şi dulce ca o porumbiţă, să fie vinovată de o faptă aşa de cumplită? Era oare cu putinţă ca ochii aceia aşa de limpezi şi curaţi să ascundă un suflet întunecat şi viclean? O, de sigur, faţa aceasta nu putea să fie a unei ucigaşe; nici pasul, liniştit şi sigur; nici mâinile albe, fragede ca nişte zambile abea înflorite!

Regele şovăi o clipă înainte de a o întreba; şi, după ce o privi ţintă, îşi îndreptă privirea spre Friedrich de Telramond, ca pentru a-l întreba dacă îşi menţine acuzarea de necrezut. In sfârşit, se îndreptă spre ea.

— Copila mea, tu eşti Elsa de Brabant?

Elsă îşi ridică privirea spre faţa suveranului şi răspunse cu o uşoară înclinare a capului.

— De sigur că ştii ce vină ţi se aduce. Friedrich de Telramond este un cavaler prea cinstit pentru ca să afirme un neadevăr; îl cunosc de mult timp... Totuşi orice acuzat are dreptul să se apere. De aceea, te întreb

acum, ca rege şi ca judecător, dacă ceea ce mi s'a povestit despre moartea lui Gottfried este adevărat.

Elsa nu răspunse. La auzul numelui fratelui iubit simţi cum i se zugrumă gâtul de plâns; ochii i se umplură de lacrimi.

Din nou, cei de faţă rămaseră înmărmuriţi şi începură să şoptească vorbe pline de milă.

Regele, care se vedea că era foarte mişcat, se întoarse spre Friedrich.

— Friedrich, eu nu pun la îndoială vorbele tale, pentrucă de prea multe ori, în trecut, am avut dovadă de cinstea ta de cavaler şi de credinţa ta'ca supus. Dar acum, în cazul acesta grav şi ciudat, eu nu îndrăznesc să judec singur; cer ca însuşi Dumnezeu să judece. Numai Dumnezeu va putea să ne lumineze pe deplin şi să dea o hotărîre dreaptă.

Toţi cavalerii şi conţii şi marchizii de Saxonia, de Turingia şi de Brabant aclamară vorbele regelui.

— Dumnezeu! Să judece Dumnezeu!

— Friedrich, vrei să te supui Judecăţii lui Dumnezeu şi să te lupţi în câmp închis şi luptă dreaptă cu acel care va voi să fie apărătorul Elsei?

Friedrich, sigur pe ceea ce-i spusese Ortruda, răspunse îndată:

— Primesc, Sire!

— Şi tu copilă? — întrebă regele, întorcându-se spre Elsa cu faţa severă şi blândă în acelaş timp.

— Primesc, Sire — răspunse aceasta cu umilinţă, dar fără şovăială.

— Pe cine alegi, ca apărător?

Atunci Elsa, privi o clipă în jurul ei, ca şi cum ar fi căutat pe cineva; dar îndată îşi ridică privirea cu hotărîre spre suveran.

— Ascultă-mă, o rege! Intr'o noapte, în timp ce plângeam înfrântă în tăcere şi în întuneric, am văzut înain-

tând spre mine un războinic îmbrăcat într'o armură strălucitoare de argint şi învăluit într'o mantie ca lumina lunii. Văzându-mi lacrimile, se aplecă până când îmi luă în ale lui mâinile mele pe care i le întinsesem ca unui liberator mult aşteptat. Pe urmă îmi spuse vorbe aşa de dulci şi întăritoare încât sufletul meu îşi găsi îndată mângâierea. Ei bine, Sire, aleg ca apărător pe războinicul din vis. Sunt sigură că va alerga în ajutorul meu, oriunde s'ar afla; sunt sigură că se va lupta şi va învinge pentru mine. In schimb, promit în mod solemn, că îi voi da inima mea şi dacă tu consimţi, domnia Brabantului, care acum se încearcă a mi se lua pe nedrept.

Toţi o priviră uimiţi. In ochii negri ai Ortrudei străluci o privire de batjocură. Ce vis ciudat avusese copila! Oare nu aiura? Unde putea fi frumosul cavaler misterios? De sigur, numai în mintea ei.

— Fie aşa cum vrei tu, copila mea, — spuse regele. Vestitorule, strigă să vie apărătorul aşteptat; şi Domnul să sprijine arma mânuită de cel drept!

Cap. V

Cavalerul cu lebăda.

Un vestitor, înaintând până în mijlocul pajiştii porunci celor patru trâmbiţaşi, cari stăteau în cele patru colţuri să sune din trâmbiţe. Pe urmă când sunetul trâmbiţelor fu auzit până departe, strigă din toate puterile:

— Cine vrea să fie apărătorul şi campionul Elsei de Brabant să iasă din rânduri şi să vie aici.

Nimeni nu se mişcă din mulţime. In tăcerea adâncă, aproape înfricoşetoare se auzea numai sgomotul făcut de copitele cailor cari băteau pământul nerăbdători... Fiecare îşi asculta inima bătând... Oare soarta Elsei nu putea fi schimbată?

Dar copila se întoarse atunci spre rege, cu faţa liniştită:

— Sire, te rog să porunceşti să se mai strige odată. Apărătorul meu este departe şi poate că n'a auzit.

După ce spuse aceasta, căzu în genunchi, şi îşi ascunse faţa în mâini, rugându-se fierbinte.

La un semn al regelui, trâmbiţaşii sunară din nou din trâmbiţe şi din nou vestitorul strigă:

— Cine vrea să fie apărătorul şi campionul Elsei de Brabant să iasă din rânduri şi să vie aici.

Incă nu încetase răsunetul vocii lui, că un fel de ne-

linişte şi un murmur nelămurit se observă printre oamenii cari se aflau pe malul râului.

Cu toţii se îndreptară înspre partea aceea, întrebându-se ce se întâmplase... Dar deodată uimirea făcu pe toţi să amuţească.

Şi Elsa se îndreptă spre râu şi scoase un strigăt de fericire. Iată-l: cavalerul său sosea.

Minunat de frumos, aşa cum îl visase, încins într'o armură strălucitoare de oţel, cu mâinile împreunate şi sprijinite pe mânerul unei spade, înainta, drept şi nemişcat, într'o barcă de argint pe care o lebădă mare albă o conducea pe apele liniştite ale râului. Iată-l: pe mantia albă care fâlfâia în bătaia vântului ca o aripă, se vedea cusut cu fir de argint un porumbel cu aripile desfăcute şi întinse ca pentru sbor...

Prin urmare nu fusese de prisos rugăciunea fetei. Războinicul aşteptat de ea nu era o nălucă, nu fusese numai un vis... In timp ce copila surâdea şi întindea mâinile spre eroul minunat, poporul şi seniorii priveau când la unul când la altul necrezând ochilor.

Frumoasa lebădă, albă ca zăpada, se opri lângă mal; din barca ce strălucea la soare ca o oglindă, tânărul cavaler sări pe mal şi se întoarse să salute pasărea care îl condusese pe valurile oceanului celui mare.

— Mulţumesc, lebădă dragă. De acum poţi să te întorci acolo de unde am plecat; eu rămân aici să apăr cauza sfântă a nevinovăţiei.

Lebăda se îndepărtă de mal, trăgând după ea barca goală, iar cavalerul înaintă prin mulţimea încremenită, până în apropierea regelui; ajuns înaintea tronului, îşi ridică braţul în semn de salut şi se înclină adânc.

— Nobile suveran, Impărate slăvit, Domnul să te aibă în paza lui mulţi ani spre bucuria supuşilor tăi şi să-ţi facă numele tot mai glorios în lumea aceasta.

Regele privi o clipă pe acest tânăr minunat, asemă-

nător cu un trimis ceresc şi îi întoarse, curtenitor salutul:

— Glorie ţie, nobile cavaler. Şi fie lăudat cel ce te-a trimis pe meleagurile noastre.

— Sire, — spuse cavalerul — Cerul mă trimite să apăr pe Elsa de Brabant. Nevinovăţia sa va străluci ca lumina dimineţii, şi cei cari i-au făcut atâta rău vor fi învinşi şi ruşinaţi.

Apoi îşi îndreptă privirea spre tânăra copilă şi inima i se umplu de încântare. Emoţia făcuse trandafirie faţa ei albă de înger; ochii, sub coroana aurie a părului, străluceau de încredere şi fericire.

— Elsa, sunt gata să mă lupt pentru tine. Dacă spada mea va învinge, vrei să-mi fii mireasă?

Indată copila veni la el şi surâse, întinzându-i mânuţele albe.

— Inima mea, tronul meu, viaţa mea, ţi le-am dat încă de când mi-ai apărut în vis ca să-mi mângâi durerea. Acum, înaintea suveranului meu şi înaintea seniorilor şi poporului din Brabant, îţi promit că îţi voi fi soţie şi tovarăşă.

Un murmur al întregii mulţimi se auzi ca răspuns la vorbele celor doi tineri.

— Uitaţi-vă cât de liniştit surâd? Dumnezeu să-i ajute!

— Cavalerul alb va învinge...

Inconjuraţi de lumina curată a soarelui de toamnă, eroul şi copila păreau străini de orice teamă, departe de orice primejdie. Iar cavalerii şi doamnele păreau mai degrabă adunaţi pentru sărbătorirea unei nunţi, decât pentru o înfricoşetoare judecată a lui Dumnezeu.

Numai Ortruda şi Friedrich se gândeau la moarte...

Cap. VI

Judecata lui Dumnezeu

Ochii Ortrudei se întunecaseră şi din când în când străluceau ca nişte flăcări. Cine era necunoscutul care venea să-i răstoarne planurile? Ce putere avea el, de arăta o frunte aşa de sigură şi rostea vorbe aşa de pline de încredere?

Intre timp, iată că, din porunca regelui, trei cavaleri măsurau locul de luptă. In jurul lui Friedrich se adunaseră câţiva prieteni şi tovarăşi de arme şi încercau să-l convingă să nu mai lupte cu eroul misterios.

— Nu-ţi pune cinstea în joc.

— Bagă de seamă, Friedrich!

— Eşti sigur de tot că Elsa este vinovată?

— Nu pune la încercare puterea lui Dumnezeu...

O clipă Friedrich păru că şovăie nesigur, dar îndată îşi reveni: mai bine învins decât laş, mai bine mort decât învins. Niciodată nu tremurase în faţa unui duşman; de aceea norocul fusese întotdeauna de partea lui. Deci, la o parte cu teama! Ochii arzători ai Ortrudei îl aţâţau, de departe, să lupte şi să învingă; gândul că a doua zi va putea fi senior şi duce de Brabant îi punea foc în vine. Strânse în mână mânierul spadei şi se simţi mai tare ca oricând.

Locul de luptă era deja însemnat prin șase lăncii înfipte în pământ în formă de cerc. Cu o săritură, Friedrich intră în incintă: sprinten și mlădios părea ca o flacără în haina lui simplă roșie.

Dar cavalerul necunoscut se întoarse din nou spre Elsa; avea pe față umbra unui gând ascuns.

— Elsa, — spuse el — dacă vei fi soția mea, va trebui să păstrezi cu credință un jurământ sfânt. Nu mă vei întreba niciodată nici cum mă chiamă, nici cine sunt, nici de unde am venit la tine. Juri?

— Jur, — răspunse Elsa, fără șovăire. — Nu-mi ajunge vitejia ta? Nu am, ca dovadă a credinței tale, viața și onoarea pe care mi le dai acum? Ești salvatorul meu; aceasta știu și aceasta îmi ajunge. Jur.

Atunci cavalerul își aruncă mantia pe iarbă, își scoase coiful din cap, se desbrăcă de armură și apăru îmbrăcat în alb, cu părul auriu, plin de tinerețe, ca un arhanghel războinic. Se apropie de fată, o cuprinse o clipă în brațele sale puternice; apoi, surâzând, intră și el în incintă.

Atunci trâmbițele sunară de trei ori, anunțând începutul luptei. Cei doi luptători, își scoaseră spadele din teacă, le ridicară spre cer, le aplecară în semn de salut înaintea regelui, le încrucișară în tăcere, rămânând o clipă nemișcați, privindu-se drept în ochi. Indată lupta începu furtunoasă.

La avântul fără frâu al războinicului roșu, ațâțat de o furie disperată, se opunea îndemânarea calmă a cavalerului alb, care dovedea prin felul cum se apăra și cum ataca o nemărginită siguranță sufletească. Privirile celor de față se îndreptau repede când spre fața contractată de sforțare și întunecată de gânduri ascunse a primului, când spre fața limpede și deschisă ca a unui copil, luminată tot mai mult de o seninătate cerească a celui de al doilea.

Văpaia caldă a apusului de soare îmbrăca pe cei

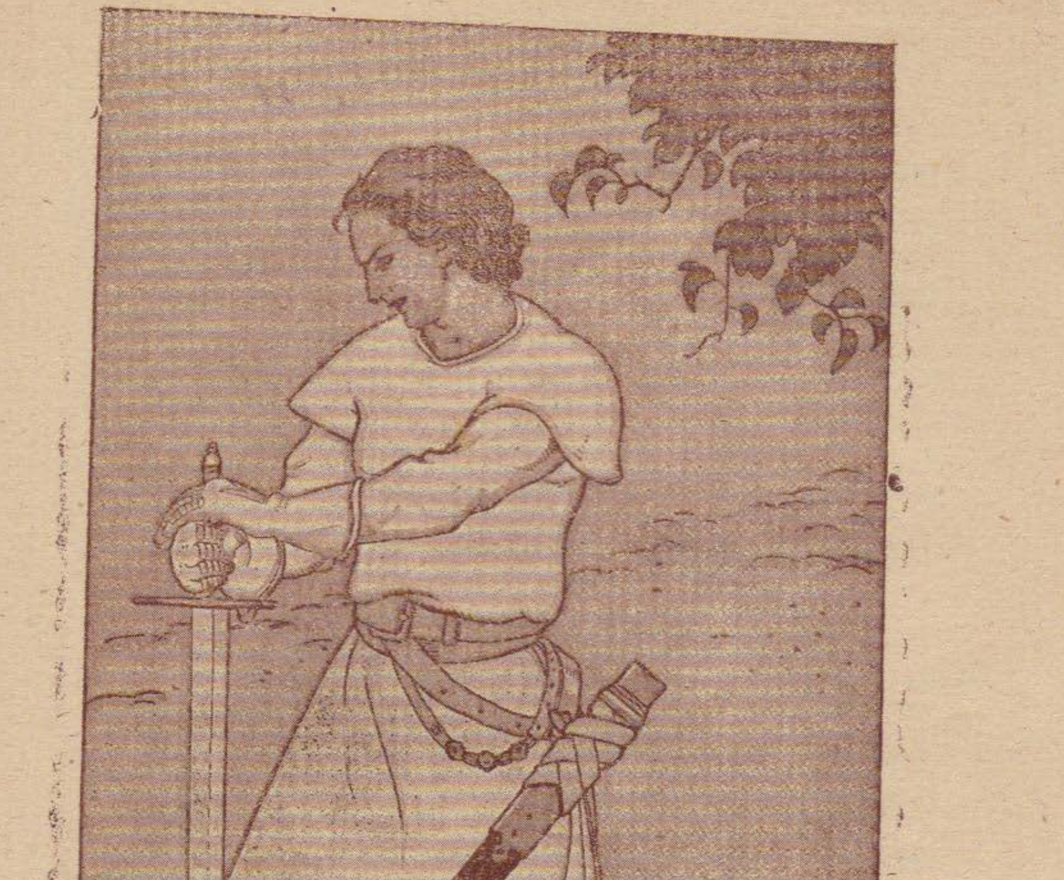

Deodată necunoscutul îl trânti la pământ... şi îi puse spada în gât.

doi luptători într'o lumină purpurie şi făcea să strălucească armele care se ciocneau.

Se luptau deja de câtva timp, când deodată, necunoscutul, cu o lovitură grozavă, smulse spada din mâna adversarului şi, răsturnându-l ca un uragan, îl trânti la pământ, sări peste el şi îi puse spada în gât.

— Friedrich de Telramond, viaţa ta este în mâinile mele şi a-şi putea să te fac să plăteşti cu ea, calomnia ta neruşinată... Dar du-te, te las în plata Domnului: ruşinea înfrângerii şi desonoarea minciunii îţi vor ajunge ca pedeapsă.

Din toată livada se ridicară strigătele poporului:

— Victoria este a celui drept!

— Dumnezeu cel Atotputernic a judecat!

— Glorie apărătorului trimis de Dumnezeu!

Regele, coborînd depe tron, luă de mână pe Elsa şi o conduse spre mirele său, în timp ce toţi cavalerii, seniorii şi doamnele îi înconjurau plini de bucurie.

— Popor al Brabantului — spuse regele după ce se urcă iar pe tron, — Dumnezeu a judecat: să-I aducem mulţumiri şi să-L preamărim. El a trimis în apărarea nevinovăţiei un cavaler viteaz cum nu se mai află altul pe lume. Fie el conducătorul şi stăpânul vostru: nimeni nu este mai demn decât el să vă apere şi să vă conducă. A venit la voi ca apărător al dreptăţii; să rămâie cu voi ca să împartă dreptatea şi să păstreze pacea.

Cu capul ei auriu sprijinit de umărul cavalerului său, Elsa de Brabant plângea lacrimi de fericire, uitând cu totul de nenorocirea prin care trecuse.

Trâmbiţele sunară; clopotele umplură văzduhul cu sunetul lor.

Ultimele raze ale soarelui încununau cu nouri roşietici frunzişul întunecat al stejarului şi turnurile posomorîte ale castelului.

Cap. VII

Veninul şarpelui.

Oraşul se pregătea să sărbătorească nunta Elsei cu cavalerul necunoscut. Copiii despuiau pădurile şi grădinile şi duceau braţe de frunze şi flori la Palatul Regal. In fiecare seară se aprindeau focuri de sărbătoare de-a-lungul râului.

Strigătele de veselie, cântecele războinice, tropăitul cailor pătrundeau până în odaia, în care Friedrich căutase singurătate şi linişte, Inima nenorocitului era sfâşiată. La ce bun că scăpase cu viaţă, dacă îşi pierduse cinstea dacă de acum înainte era, pentru totdeauna, un om pierdut, sortit să-şi petreacă zilele în umbră, fără armele cu care învinsese în toate luptele şi la toate întrecerile?

Din zi în zi durerea îi creştea; suferea îngrozitor; şi, ca pentru a-i mări chinurile, alături de el simţea, ca o umbră, ca o remuşcare, pe femeia care îl înşelase, care îl dusese la ruină. De ce, de ce o ascultase pe Ortruda? Ah, cum ura câteodată pe femeia asta blestemată, care îl îndemnase să acuze o fiinţă nevinovată! Fiindcă de sigur că Elsa de Brabant era nevinovată, deoarece Dumnezeu o sprijinise şi o apărase.

Astfel, Friedrich de Telramond, posomorît, nenorocit, înjosit, se lăsa dus de valurile groazei şi disperării.

Ortruda însă nu renunța la luptă. Inima îi era strânsă și strivită până la sânge. Ura, invidia, pofta de răzbunare, nu-i lăsau nici o clipă de pace; pentru ea nopțile treceau fără somn, zilele fără soare. Mereu încerca să puie la cale tot felul de planuri în contra celor doi logodnici fericiți; armele ei erau viclenia, minciuna și înșelăciunea.

Cu o seară înainte de ziua nunții se duse pe neașteptate în camera soțului ei.

— Săracul de tine, ce faci aici singur, cu nenorocirea ta?... Oare tu ești Friedrich de Telramond cel viteaz, cel îndrăzneț, războinicul cel neînvins. In felul acesta te pregătești să răzbuni umilirea grozavă pe care ai suferit-o? Văzându-te, s'ar zice că victoria cavalerului necunoscut este dreaptă.

Un surâs răutăcios rătăcea pe buzele ei albe; vorbele ei se strecurau în sufletul lui Friedrich, târându-se și șuerând cum se târăște și șueră un șarpe veninos.

— Taci, femeie! Cum mai poți vorbi de răzbunare? Cum vrei să te mai ascult când minciunile tale m'au dus la umilință și la nenorocire? Pleacă, pleacă; mai bine nu mi-ai fi ieșit în cale niciodată!

— Conte — răspunse Ortruda, nemișcată, țeapănă, fără să clipească, ca și cum nu l-ar fi auzit. — Faci rău că disperezi. Ar trebui să te aperi și să-ți pui în valoare drepturile.

— De ce drepturi vorbești, femeie?

Atunci Ortruda se apropie de el și, atingându-i obrazul cu părul său despletit, îi șopti în ureche, înăbușit:

— Friedrich, ce valoare poate avea victoria acestui necunoscut?... Știi tu măcar cine este?

— Nimeni nu știe.

— Ei bine, îți spun eu: în taina aceasta stă toată puterea cavalerului. Dacă mâine ar mărturisi cine este și cum îl chiamă, ar pierde toată puterea și spada sa n'ar mai fi învingătoare. Ințelegi?

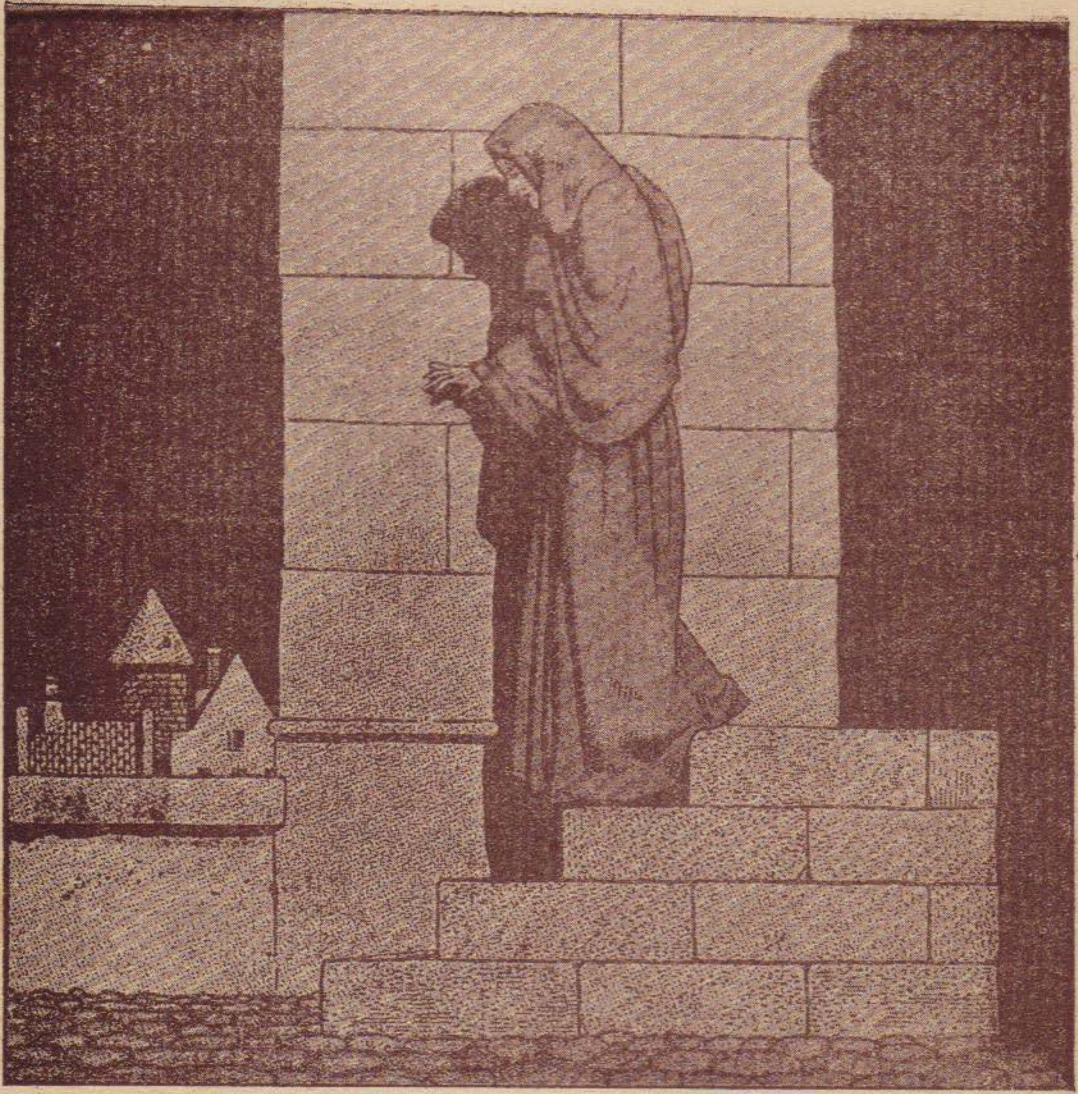

Infăşurându-se într'o mantie neagră, Ortruda ieşi din palat...

Friedrich de Telramond tresări şi se uită în ochii femeii plini de un foc mistuitor.

— Va să zică tu crezi că m'a învins prin puterea farmecelor, şi nu datorită vitejiei lui.

— Sigur că da. Dar nimeni nu poate pătrunde taina cavalerului. Nimeni... Poate numai Elsa. Numai ea este aproape de el şi l-ar putea întreba; ochii, ei albaştri sunt în stare să mişte şi inimile cele mai împietrite...

— Elsa n'are s'o facă. A jurat credinţă oarbă salvatorului ei; îl iubeşte prea mult şi îi este prea recunoscătoare pentru ca să-şi calce jurământul.

— Crezi? Ei bine, dacă aceasta nu se poate, vom putea folosi un alt mijloc: forţa.

Friedrich se uită ţintă la soţia lui. Ce diavoli o îndemnau să vorbească? Ce putere rea era închisă în inima ei? Ochii ei erau posomorîţi şi strălucitori ca doi cărbuni aprinşi.

— Da, forţa. Să ştii că ar fi deajuns să avem o singură şuviţă din părul necunoscutului pentru ca să piardă toată puterea.

— Ortruda, Ortruda! Este adevărat oare ceeace-mi spui? Oare nu mi-am pierdut cu totul onoarea? Va să zică, datorită farmecelor mi-am pierdut renumele câştigat în atâtea lupte grele?... Ah, să mă pot răzbuna, să scap odată, să ies la lumină! Aşa am să fac! Vreau! Friedrich de Telramond nu se lasă bătut.

Ortruda râse triumfătoare; şi râsul ei răsună în tăcerea nopţii ca strigătul unei păsări de pradă.

— Lasă totul în seama mea, Friedrich! Dacă Dumnezeu ajută pe eroii mincinoşi, este drept ca să chemăm în ajutorul nostru alte duhuri tot aşa de puternice. Fii tare şi ai încredere în soţia ta.

Infăşurându-se într'o mantie neagră, Ortruda ieşi din palat şi alergă pe străzile întunecate spre castelul ducal.

Cap. VIII

Şarpele şi porumbiţa.

La castel toată lumea era încă trează, ca să pregătească nunta care trebuia să aibă loc a doua zi.

Elsa era în camerele ei, printre domnişoarele ei de onoare, care scoteau din lăzi catifelele, pânzeturile, vălurile, dantelele brodate cu aur şi argint ale trusoului ei de mireasă. Sufletul îi era plin de fericire şi ar fi vrut ca toată lumea să fie tot aşa de fericită ca şi ea.

Deodată văzu în genunchi, înaintea ei, pe Ortruda, îmbrăcată toată în haine de doliu, disperată, sfâşiată, distrusă, cerând îndurare.

Pe Elsa o cuprinse atâta milă, încât se aplecă spre ea, şi îi întinse mâinile într'o pornire de dragoste, ca unei surori.

— Ridică-te, Ortruda! Nu plânge, scumpa mea. Iţi promit că am să cer soţului meu să-l ierte pe Friedrich... Şi tu ai să vii mâine la nunta mea. Ai să faci parte din cortegiul doamnelor şi ai să ai hainele cele mai frumoase, giuvaerurile cele mai bogate. Nu mai plânge: nu vreau să plângă nimeni când eu sunt aşa de fericită.

— Eşti aşa de bună, Elsa; niciodată n'am auzit din gura unui om vorbe mai mângâietoare. Cum aşi vrea să fac şi eu ceva pentru tine! Dar ce pot face, nenorocita

de mine! Nimic, adică... poate... da... ţi-aşi putea face un mare bine, dacă m'ai asculta... Ţi-aşi putea spune: bagă de seamă, Elsa, credinţa la oarbă ar putea să te nenorocească.

— Ce vrei să spui Ortruda? Vorbele tale sunt tainice şi înfricoşetoare...

— Elsa, ai dreptate să iubeşti pe Cavalerul cu lebăda, care te-a apărat cu atâta vitejie. Dar spune-mi: n'ai fi şi mai fericită dacă i-ai putea spune pe nume... dacă ai şti cine este? N'ai fi mai sigură de el?

In timp ce vorbea, Ortruda se uita ţintă la faţa Elsei ca să vadă dacă o umbră de neîncredere nu întuneca cumva ochii aceia cereşti. Dar copila nu se arătă nici de cum turburată şi, surâzând îngăduitor, răspunse:

— Mi-e milă de tine, biata mea Ortruda, că nici măcar nu-ţi poţi închipui cât de mare mi-e fericirea şi credinţa. Ce importanţă are dacă nu cunosc numele mirelui meu, dacă ceea ce a făcut pentru mine îl ridică deasupra oricărui muritor, pentru totdeauna? Lasă, Ortruda, n'ai nici o grijă... Am să-ţi trimit cele mai frumoase haine şi cele mai bogate giuvaeruri, şi mâine voi avea bucuria să te văd printre doamnele care mă vor întovărăşi la templu.

Elsa depuse o sărutare pe fruntea neruşinatei, apoi se întoarse spre fetele care aşteptau la o parte sfârşitul convorbirei.

Ortruda, înfăşurându-se din nou în mantia ei neagră, se strecură ca o umbră afară din odăi, coborî în fiecare scara şi se pierdu în noapte...

— Rochia aceasta de culoarea scoicilor mării, salba aceasta de diamante şi coroniţa aceasta de aur, trimiteţi-le mâine dimineaţă prietenii mele Ortruda; vreau ca toţi să fie veseli de ziua nunţii mele.

Vocea Elsei avea un sunet ca al apei de izvor; dar iată că mâinile ei mici parcă tremurau puţin, atingând mătăsurile şi giuvaerurile. Poate dragostea, poate feri-

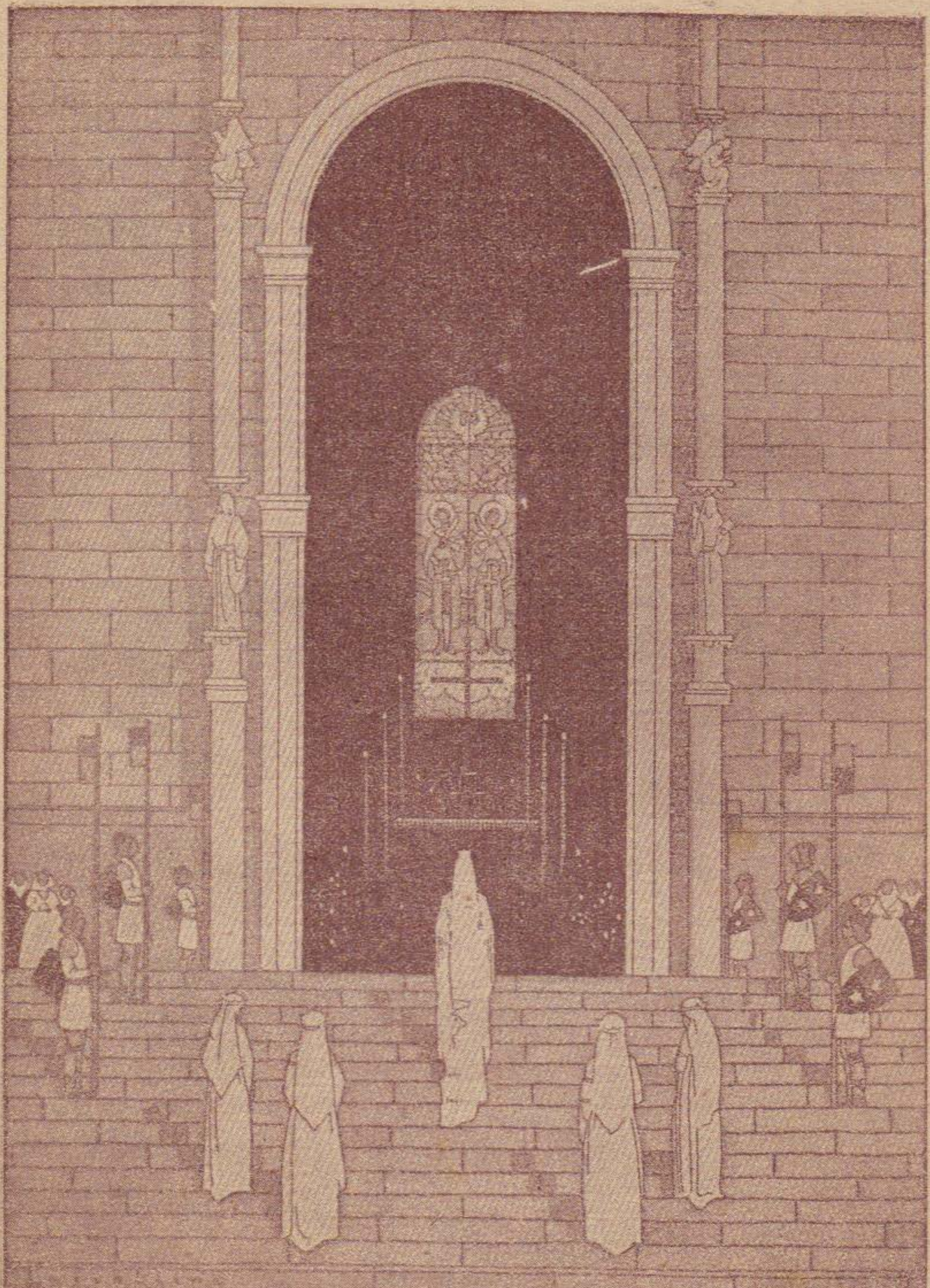

Păşea încet către biserica în care ardeau mii de lumânări...

cirea care îi umpleau inima... dar şi vorbele Ortrudei îi lăsaseră un răsunet ascuns undeva înăuntru.

Oh, da! Era trist, să nu-şi poată chema iubitul pe nume, să nu ştie nimic despre el. Era trist să nu-l poată întreba, să simtă întotdeauna între ei vălul acela tainic... Dar jurase. Şi, pe urmă, privirea şi surâsul lui erau aşa de dulci şi luminoase, încât alungau orice îndoială...

Când se trezi a doua zi de dimineaţă, în sunet de sărbătoare, Elsa nu-şi mai amintea de vorbele Ortrudei. In timp ce fetele o pieptănau şi o îmbrăcau, simţea cum inima îi cânta odată cu clopotele, care îşi trimiteau sunetul spre cerul nemărginit.

Când se adunară toate doamnele, cortegiul se puse în mişcare.

Străzile pe care copila trebuia să păşească, erau presărate cu flori şi cu frunze moi; dela fiecare fereastră se desfăşurau bucăţi de catifea roşie, pe fiecare turn fâlfâiau steaguri albe, albastre, galbene şi roşii. Războinici strălucitori, călări pe cai cu coame spumoase, încadrau cortegiul pe străzi şi prin pieţe. Pe râul liniştit săltau bărci svelte, împodobite de sărbătoare.

Iată, mireasa venea, îmbrăcată în haine de culoarea perlei cu faţa îmbujorată ca un trandafir; păşea încet către biserica în care ardeau mii de lumânări în miros de tămâie. Suita fetelor îmbrăcate în alb, părea un stol de porumbiţe, abea coborît din cerul senin.

Iată că se apropia şi cortegiul mirelui, cu sclipiri de armure, de coifuri şi spade. Ducele de Brabant era învăluit în mantia sa albă şi la dreapta sa mergea regele, îmbrăcat într'o armură minunată.

Cap. XI

In pragul templului.

Dar ce se întâmplă?... In clipa în care Elsa își pune piciorul pe scara templului, Ortruda, desprinzându-se din grupul doamnelor, se avântă înaintea ei; și, smulgându-și salba de diamante și coroana de aur, le aruncă la pământ cu o furie oarbă.

— Ajunge! Nici un pas mai mult, Elsa! Ia-ți giuvaerurile și darurile; nu mai pot suferi umilința de a te urma ca supusă, când ar trebui să fiu în locul tău! Ce drept ai tu să domnești asupra Brabantului? Ce drept are mirele tău să devie ducele nostru, dacă a venit aici necunoscut și nimeni nu știe încă de unde vine și cum îl chiamă?

Galbenă ca o moartă, Elsa se uita printre lacrimi, la fața de nerecunoscut a Ortrudei, în timp ce doamnele se strângeau în jurul ei, iar mirele, împreună cu regele și cu cavalerii din suită, alergau spre ea să vadă ce se întâmplă.

Regele dădea ordin servitorilor să ducă de acolo pe femeia aceea nebună, când Friedrich de Telramond, făcându-și drum prin mulțime, veni să se închine înaintea lui.

— Pleacă de aici, Friedrich — spuse suveranul cu o

voce aspră. — Cum îndrăzneşti să te mai înfăţişezi înaintea mea?

— Rege drept şi milostiv, — se rugă Friedrich — opreşte-te o clipă ca să-ţi pot spune ceea ce am pe suflet. Am căzut pradă unor farmece ascunse; şi tu şi voi toţi, aţi fost înşelaţi. Lupta din care am ieşit învins nu a fost o luptă dreaptă...

Bietul Friedrich! A fost nevoie de un gest energic al regelui pentruca toţi cavalerii să nu se arunce furioşi asupra lui.

— Ce vrei să spui, Friedrich? Dumnezeu a judecat. Vrei să te răzvrăteşti împotriva hotărîrii lui Dumnezeu?

— Sire, victoria adversarului meu nu se datoreşte ajutorului divin; ci unor farmece drăceşti. Cine este omul acesta care a venit pe apele râului, călăuzit de o lebădă? De ce nu ne spune cum îl chiamă şi de unde vine?... Şi cum poţi numi vitejie, o rege, ceeace dimpotrivă, nu este decât puterea ascunsă a farmecelor?... Spune-ne cine eşti, străine, şi numai atunci te vei putea făli că m'ai învins.

Ochii Ortrudei priveau ţintă mireasa, în timp ce vorbea Friedrich! Faţa Elsei, înăbuşită de plâns şi brăzdată de groaza care îi strângea inima, părea că cere şi ea, fără vorbe, un răspuns. Va să zică îndoiala îi intrase în inimă... Aceasta, aceasta voia Ortruda!

— Friedrich de Telramond, — spuse cu voce liniştită cavalerul necunoscut — în zadar încerci să strângi bănuieli asupra mea. Ceea ce am făcut arată ceea ce pot. Dacă nu-mi spun numele, aceasta înseamnă că însuşi Dumnezeu vrea ca să tac.

Şoapte de bucurie se auziră din grupul cavalerilor. Toţi îndrăgiseră pe salvatorul necunoscut al Elsei şi simţeau că era demn să aibă în mâini soarta Brabantului. Şoaptele se înmulţiră; crescură, deveniră un strigăt: poporul îşi aclama ducele.

Luminată de un surâs fericit, Elsa părea îngerul

care fuge de furtună și înseninează cerul, când Friedrich, apropiindu-se de ea pe furiș, îi șopti la ureche cuvintele acestea:

— Elsa, nu te încrede în necunoscutul acesta! Numai eu știu mijlocul care îl va putea face să spuie cine este. In noaptea aceasta lasă deschise ușile dela odăile lui; voi intra fără să mă vadă nimeni. Va fi deajuns să am o șuviță din părul lui, pentru ca să știi cine este.

— Pleacă, pleacă, ești un demon! N'am să fac niciodată așa ceva.

Vocea mirelui o chema; mâna lui îi căuta mâna. Alaiul porni din nou pe scară spre intrarea luminată a templului unde așteptau tinerele și tinerii care alcătuiau corul.

Dar fața Elsei era albă sub vălurile albe, ca și când ar fi trecut peste ea o suflare de ghiață.

Cap. X

Sfârşitul unui trădător.

Se lăsa noaptea; cântecele de veselie şi sunetele clopotelor se potoliseră. In umbra grădinilor, iasomia îşi desfăcea florile mirositoare, albe ca nişte stele; şi ciripitul păsărilor se îndrepta spre ferestrele întredeschise. Lumina lunii se revărsa peste apele râului, tremurânde într'o strălucire de argint.

In castelul ducal se făcuse tăcere in jurul fericirii mirilor. Eroul şi copila erau singuri, lângă terasă şi se priveau ţintă. Ochii lui străluciau curaţi ca şi gândurile sale curate. Dar fruntea Elsei era ca un cer pe care era când lumină când umbră; şi din când în când genele i se plecau ca pentru a ascunde o turburare şovăitoare.

— Elsa, dulcea mea mireasă, ce teamă îţi cuprinde sufletul? Incă n'ai uitat jicnirea care ţi s'a făcut? Nu simţi cu câtă dragoste sufletul meu îţi spune numele?

— Din clipa în care mi-ai apărut în vis, mirele meu drag, n'am mai ştiut ce-i teama. Din clipa aceea te-am aşteptat cu siguranţa cu care aştepţi răsăritul soarelui, după ce trece noaptea. Şi tu ai venit, ai împrăştiat întunericul şi mi-ai redat viaţa. De ce poate să-mi fie teamă, acum că eşti alături de mine, pentru totdeauna? Sunt fericită... Şi totuşi, e adevărat, îmi lipseşte ceva, puţin

de tot, scumpul meu... Aşi vrea... aşi vrea să-ţi pot spune pe nume, aşa cum îmi spui şi tu, aşa cum orice mireasă poate spune mirelui ei, cu buzele şi cu sufletul. De ce nu-mi este îngăduit să-ţi rostesc numele?

— Elsa, dacă mi-ai şti numele, fericirea noastră s'ar sfârşi pentru totdeauna. Dacă mi-ai rosti numele, eu n'aşi mai putea fi aici ca să-ţi răspund.

Copila rămase o clipă gânditoare; dar veninul îndoielii, pe care i-l strecuraseră în suflet Ortruda şi Friedrich, pătrunsese prea adânc. In zadar se lupta cu ea însăşi ca să oprească vorbele care îi scăpau din gură, rugătoare.

— Numai în clipele în care nimeni nu ne aude, îţi voi rosti numele, o soţul meu. Taina trecutului şi a neamului tău va rămâne înmormântată în sufletul meu credincios. De ce vrei să mă lipseşti de fericirea aceasta, a mea şi numai a mea? Oh, spune-mi cine eşti şi de unde ai venit la mine! Spune-mi, şi fericirea mea va fi fără margini şi niciodată n'ai să mai vezi în ochii mei o umbră de tristeţe.

Se aruncase plângând în braţele mirelui. Părul său lung auriu o învăluia ca într'o haină de aur care strălucea blând în lumina lunii.

— Elsa, te implor, nu mai întreba nimic. Te-ai legat prin jurământ, îţi aduci aminte? Numai respectând acest jurământ putem rămâne uniţi. Ai încredere în mine, alungă orice îndoială şi vei fi răsplătită cu fericirea pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu.

Vocea eroului era acum tristă, ca şi cum toată puterea i s'ar fi scurs din inima sa puternică. Fericirea curată şi fără margini pe care o câştigase prin victoria sa, era veştejită. Soarele care era gata să apară, trebuia să fie martor la despărţirea lor veşnică.

— Numele tău, spune-mi numele tău, altfel nu voi avea pace!

și Friedrich, lovit în mijlocul pieptului, se rostogoli pe covor...

Abea terminase de spus aceste vorbe că Elsa îngheță toată, auzind un sgomot ușor după perdelele camerii. Nici măcar nu avu vreme să-și amintească ceea ce-i spusese Friedrich cu o zi înainte în pragul bisericii; se gândi numai că lăsase ușa întredeschisă, ascultând de o voință răufăcătoare cu mult mai tare decât ea... Dumnezeule! Friedrich, urmat de doi servitori ieșise încet de după perdea și ridica spada grea pentru ca să lovească pe la spate pe cavalerul desarmat.

— Bagă de seamă, bagă de seamă!

Un urlet ieșise dintre buzele albe ale Elsei.

Mirele se dădu la o parte cu o săritură, își apucă spada care se afla ceva mai departe și se întoarse furios spre cel care îl atacase. O clipă. Și Friedrich, lovit în mijlocul pieptului, se rostogolea pe covor, în timp ce servitorii, la vederea ducelui care se uita la ei trist și liniștit, cădeau în genunchi ca înaintea unei ființe supraomenești, de neînvins.

Cavalerul lăsă în jos spada însângerată și își privi mireasa, pe care femeile o susțineau, ca pe o floare firavă bătută de furtună.

— Elsa, ce-ai făcut? Acum suntem despărțiți pentru totdeauna. Du-te! In curând, în fața regelui și a seniorilor de Brabant, vei afla, în sfârșit, cine sunt. Așa ai vrut, așa va fi. Nu mai pot face nimic ca să salvez fericirea noastră: ea a murit.

După ce spuse aceasta, își îndreptă privirea spre cerul care se făcuse de culoarea perlei, apoi plecă fruntea, ca și cum ar fi auzit, numai el singur, în tăcerea înfricoșetoare, o chemare cerească.

Cap: XI

Cavalerul cu lebăda își spune numele.

Pe pajiștea cea mare, lângă malul râului, se aflau adunați în jurul regelui conții și marchizii de Brabant, cavalerii și seniorii de Turingia și de Saxonia, ca în ziua în care eroul misterios venise cu barca sa de argint călăuzită de lebăda cea albă. Pe cheiu se înghesuia poporul: lucrători și burghezi, soldați și gospodine.

Regele, pe tronul său de sub stejarul cel bătrân, ținea ochii plecați spre pământ și își sprijinea bărbia în mâini, scufundat în gânduri. O spaimă neobișnuită cuprindea sufletele celor de față, cari stăteau toți fără să scoată o vorbă și nemișcați...

Ce se întâmplase?... Cu câteva clipe înainte fusese adus pe o targă și depus în mijlocul pajiștii, cadavrul lui Friedrich de Telramond, străpuns de o lovitură de spadă. Ce grozăvii văzuse noaptea trecută cu ochii ei orbi?...

Iată, eroul venea și el, învăluit în mantia sa de culoarea lunii, înaintând cu pași rari, cu ochii plini de o durere fără margini. Venea și Elsa, înconjurată de doamnele ei, clătinându-se, albă în minunata sa haină de mireasă.

— O, viteazule, — spuse regele — sigur că ai să ne

spui ceva foarte grav, de vreme ce ai cerut să-mi vorbeşti în fața seniorilor de Brabant şi a întregului popor.

— Ceva trist, Sire. Vezi aici cadavrul însângerat al lui Friedrich de Telramond. In ziua în care mi-am încrucişat spada cu a lui, pe această pajişte, am vrut, să-i cruț viața, cu toate că îl doborîsem şi să sărbătoresc astfel printr'un gest mărinimos răzbunarea nevinovăției. Ei bine, trădătorul a pătruns astă noapte, pe furiş, în odăile mele şi a încercat să mă lovească pe la spate. Am scăpat numai cu ajutorul lui Dumnezeu.

Cavalerul tăcu o clipă, ca şi cum un gând şi mai trist i-ar fi strâns inima şi l-ar fi împiedicat să vorbească. Urmă apoi, cu vocea întretăiată de plâns:

— Chiar mireasa mea a fost aceea care a ajutat această trădare. Iți aminteşti, Sire, vă amintiți voi toți, seniori şi cavaleri, că în ziua aceea, înainte de duel, Elsa s'a legat printr'un jurământ sfânt?

— Ne amintim foarte bine — răspunse regele. — Elsa a jurat că n'are să-ți ceară niciodată să-i spui cum te chiamă, nici cine eşti, nici de unde ai venit în ajutorul ei. Puțin lucru, față de binele fără de margini pe care i-l făceai.

— Mireasa mea, Sire, şi-a călcat jurământul: a încercat să-mi descopere numele, înşelându-mă, servindu-se de trădătorul neruşinat care zace întins aici. Şi acum... acum trebuie să vă spun cine sunt, seniori şi cavaleri. De acum înainte îți sunt de prisos rugămințile, o Elsa, pentru ca să tac. O putere care întrece puterea mea şi orice putere omenească, mă sileşte să vorbesc.

Mirarea şi durerea se vedeau pe fața regelui. Toți cei de față tăceau înspăimântați: în tăcerea adâncă nu se auzeau decât suspinele întrerupte şi supuse ale Elsei.

Cavalerul citi în toate privirile ațintite din toate părțile asupra lui turburarea şi teama. Işi aplecă încet capul bălan pe care fâlfâiau penele albe ale coifului, şi spuse:

— Numai câteva clipe îmi este îngăduit să mai rămân cu voi, auguste suveran și nobili seniori. Am auzit deja vocea care mă chiamă înapoi spre locul de unde am venit; de acum înainte trebuie să mă întorc la locuința sfântă a tatălui meu... Ascultați-mă: acolo, departe, departe, pe culmea unui munte foarte înalt, se ridică castelul Cavalerilor Sfântului Gral. Piciorul și privirea muritorilor nu pot ajunge până la el decât printr'o favoare deosebită a lui Dumnezeu; pentrucă acolo este păstrat paharul sfânt care a cules sângele dumnezeesc și omenesc al Domnului nostru Isus Christos. Noi, cari suntem păstrătorii și apărătorii acestui pahar binecuvântat, am primit dela Dumnezeu voința de a face bine și putere de neînvins în luptele drepte. Suntem trimiși de Dumnezeu oriunde adevărul și nevinovăția au nevoie de ajutor, ca să nu fie înfrânte de minciună și răutate. De aceea am venit aici în ajutorul Elsei de Brabant. Și ași fi rămas aici cu voi toată viață, alături de aceea pe care am apărat-o și pe care am iubit-o; pe care o iubesc încă din tot sufletul. Dar Cavalerii Sfântului Gral pot rămâne în lume numai dacă nu se știe cine sunt și de unde vin. Indată ce se destăinuiesc trebuie să se întoarcă la castelul Monsalvato, rupând orice legătură omenească și orice promisiune oricât de scumpă ar fi. Iată destăinuită, o, Elsa, taina pe care n'ai știut s'o respecți. Numele pe care ardeai să-l cunoști, numele meu este Lohengrin... Parsifal, tatăl și regele meu, mă așteaptă deja în castelul sfânt și trebuie să-ți spun adio. Adio deci, pentru totdeauna, dulcea mea mireasă de o zi.

Cap. XII

Lohengrin se întoarce la Monsalvato.

Elsa se agăţă de el, plângând cu hohote. Dragostea, părerea de rău, remuşcarea, striveau inima ei micuţă. I se părea că viaţa i se stinge, acum că mirele ei îi spuse grozavele vorbe de adio...

— Lohengrin, trimis ceresc, — spuse regele — nimeni nu era mai demn decât tine ca să domnească asupra acestui popor care a şi început să te iubească. Ce braţ îl va apăra, ce scut îl va proteja, dacă tu îl părăseşti? Citesc în tăcerea tuturor o rugăminte supusă. Rămâi, rămâi, cavaler sfânt.

— Sire, dacă nu m-aşi întoarce la castelul Sfântului Gral, aşi fi nedemn de bunăvoinţa pe care mi-a arătat-o Dumnezeu. Am visat să rămân aici, fără nume, dar iubit de soţia mea şi de poporul credincios al Brabantului. Aşa aşi fi avut încuviinţarea lui Dumnezeu. Dar acum nu mai este cu putinţă. S'a şi făcut târziu şi trebuie să plec...

Nici nu sfârşise de rostit vorbele aceste că un mic nor alb apăru nu departe, pe apa râului.

Un strigăt se ridică din mulţime:

— Lebăda! Lebăda!

Strângându-şi mireasa la piept, Lohengrin se întoarse şi privi. Iată, pasărea sfântă a Sfântului Gral se întorcea:

înfruntase, apărată de paşnica sa aureolă, împărăţia furtunoasă a vânturilor şi acum, oprindu-se lângă mal cu barca sa de argint, îşi deschidea şi îşi întindea aripile mari albe, în semn de salut.

— Lohengrin, Lohengrin, durerea mă ucide. Rămâi, te implor.

Elsa, cu capul răsturnat pe spate, cu părul ei lung de aur despletit până la călcâie, se agăţa de gâtul mirelui ei.

— Lohengrin! Viteazule!

— O, ducele nostru!

— Lohengrin, glorie ţie!

Seniorii, cavalerii şi oamenii simpli din popor îl înconjuraseră, sărutându-i poala mantiei albe, chemându-l pe nume.

Dar deodată o femeie, învăluită într'o mantie neagră, cu părul întunecat, învălmăşit ca nişte şerpi în jurul feţei învineţite, îşi făcu drum prin mulţime şi se repezi cu furie spre Elsa. Era Ortruda.

— O, Elsa — strigă ea. — Măcar odată eu, femeie necunoscută, te-am învins pe tine, prinţesă şi stăpână a Brabantului. Mirele tău se duce, te lasă pentru totdeauna; şi tu singură te-ai nenorocit cu propriile tale mâini... Dar trebuie să-ţi mai spun ceva, ca să mai ai încă o durere. Lebăda care îţi va duce mirele departe de tine, este Gottfried. Eu, cu farmecele mele drăceşti l-am prefăcut în lebădă în ziua în care s'a pierdut în pădure.

Un strigăt de dispreţ se ridică din mulţime. Vrăjitoarea cea rea căzu neînsufleţită la pământ, străpunsă de zeci de spade.

Dar la un semn al lui Lohengrin, toţi rămaseră nemişcaţi. Tânărul îşi plecă genunchii şi ridică mâinile spre cer în semn de rugăciune.

Şi iată, din înaltul cerului, coborî deodată, în sbor uşor şi sigur, un porumbel alb; străluci o clipă în soare

şi se duse să se aşeze lângă barcă. Lohengrin se ridică cu faţa luminată, liberă lebăda de hăţurile care îi atârnau în jurul gâtului ei lung şi le trecu pe sub aripile porumbelului care, îndată, îşi muie piciorușele de mărgean în apă.

Lebăda se lăsă câtva timp, dusă de curentul apei; dar pe măsură ce se depărta se scufunda încet, din ce în ce mai mult; până când, la un moment dat, dispăru. In acelaş timp, dintre valurile, în care se pierduse, se ivi un tânăr minunat de frumos, cu părul de aur şi cu faţa palidă surâzătoare. Ajunse îndată la mal şi se urcă pe cheiu: era Gottfried!

Cu un strigăt, fratele şi sora se aruncară unul în braţele celuilalt, în timp ce seniorii de Brabant se închinau în faţa tânărului lor duce, readus la viaţă prin rugăciunea cavalerului sfânt. Dar îndată Elsa îşi veni în fire şi îşi îndreptă privirea spre râu.

Mirele său se urcase în barca argintie şi porumbelul îl şi ducea spre tainice depărtări.

— Lohengrin!...

Cu un strigăt sfâşietor de dragoste şi de groază, copila chemă încă odată numele iubitului său; apoi căzu la pământ, cu ochii pierduţi, ca moartă.

Departe, tot mai departe, barca de argint se pierdea în josul râului.

In mijlocul bărcii, drept, cu mâinile împreunate pe mânerul spadei, cavalerul Lohengrin, privea trist oraşul şi turnurile castelului unde înflorise şi se veştejise aşa de repede visul său de dragoste omenească.

Dar el începea deja să simtă din nou în suflet dragostea curată pentru Dumnezeu, simţea deja pe fruntea sa adierea dătătoare de viaţă dela Monsalvato. Orice amărăciunea omenească se desprindea de el, aşa cum se desprinde frunza moartă depe ramură: ardea deja de dorinţa de a se întoarce la cetatea, care nu putea fi nici cucerită nici atinsă, clădită pe culmea Pirineilor, în adăpostul

liniştit şi plin de pace unde nu pătrundea nici o privire omenească, printre curagioşii Cavaleri ai Sfântului Gral, ca să preamărească la cina cavalerilor, paharul cel sfânt şi suliţa cea sfântă, ridicate spre Cer de mâinile curate ale lui Parsifal, tatăl şi regele său.

Şi cu închipuirea vedea deja minunea din Vinerea Sfântă şi porumbelul minunat mai alb ca zăpada, coborînd din Cer ca să resfinţească puterea Sângelui Sfânt cu care era plin paharul minunat al Sfântului Gral.

— SFARŞIT

CUPRINSUL

PARSIFAL

I. Castelul Monsalvato 11
II. Cavalerii Sfântului Gral 13
III. Titurel şi Amfortas 17
IV. Amfortas în grădinile lui Klingsor 21
V. Rana lui Amfortas şi farmecele lui Kundri 25
VI. Presimţirea lui Amfortas 29
VII. Copilăria lui Parsifal 33
VIII. Parsifal la Curtea regelui Artur 37
IX. Isprăvile lui Parsifal 41
X. Parsifal la Castelul Sfântului Gral 45
XI. Parsifal în grădina lui Klingsor 49
XII. Parsifal rege al Sfântului Gral 53

LOHENGRIN

I. Elsa şi Gottfried de Brabant 59
II. Friedrisch de Telramond şi Ortruda de Radbod 62
III. Durerea Elsei 67
IV. Visul Elsei 69
V. Cavalerul cu Lebăda 73
VI. Judecata lui Dumnezeu 77
VII. Veninul şarpelui 81
VIII. Şarpele şi porumbiţa 85
IX. In pragul templului 89
X. Sfârşitut unui trădător 93
XI. Cavalerul cu Lebăda işi spune numele 97
XII. Lohengrin se întoarce la Monsalvato 101

TIPOGRAFIA
I. C. VĂCĂRESCU
BUCUREŞTI

150